

Møteinnkalling

Utvalg:	Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernomr.
Møtested:	Sandefjord-Strømstad
Dato:	27.08.2014
Tidspunkt:	18:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til personlig vara og forvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 31/14	Godkjenning av protokoll fra forrige møte, og innkalling		
ST 32/14	Referatsaker		
RS 28/14	Telling av dverggyliden og strandrødtopp 2014 - rapport		2012/3052
RS 29/14	Herøya, Søgne, rapport		2012/4848
RS 30/14	Fidsel - Tilrådning i klagesak om adkomst - kopi av brev - e-post		2013/1550
RS 31/14	VOS knutepunkt informasjonsenter Kristiansand VS: Kvittering for levert søknad		2013/4334
RS 32/14	Supplerende tildelingsbrev - forvaltningspunkt Kristiansand - kopi av brev		2012/3055
RS 33/14	Søknad om tillatelse etter motorferdselloven til helikoptertransport for materiell til brolegging av sti mellom Itland og Kjørsfjellet, Flekkefjord landskapsvernområde, inkludert vurdering i forhold til forskriften - e-post		2014/2932
RS 34/14	Helikoptertransport sti-materiell Itland - Littlehåland - vedtak i Flekkefjord kommune		2014/2932
RS 35/14	Ytre Farestad - svar på spørsmål - kopi av brev		2014/1087
RS 36/14	Melding om dispensasjon for bygging av brygge på Prestøy, Flekkefjord kommune		2013/4634
RS 37/14	Østhus - kommentarer til saken - kopi av brev		2013/1609
ST 33/14	Retningslinjer for behandling av søknader om tillatelse til ombygging og mindre tilbygg til eksisterende bygninger fra forskriftene for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder - revisjon av forvaltningsplanene		2013/4542
ST 34/14	Kristiansand - Krossholmen - gnr 3 bnr 187 - behandling av klage på vedtak 27. mai om riving og oppføring av ny hytte		2014/925
ST 35/14	Søknad om oppføring av 11,6 m levegg med tak over brygge på Boda, Søgne, Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde		2014/4197
ST 36/14	Eventuelt		

ST 31/14 Godkjenning av protokoll fra forrige møte, og innkalling

ST 32/14 Referatsaker

Fra: FMVA Postmottak[fmvaPostmottak@fylkesmannen.no] Dato: 19.06.2014 08:45:52 Til: Eigeland, Lindsey Jeanette Kopi: hege.langeland@miljodir.no Tittel: VS: Tilrådning i klagesak om adkomst fra Fidsel til Kleppe i Flekkefjord landskapsvernområde

Meldingen er mottatt og videresendes internt for journalføring.

Vennlig hilsen

Fylkesmannen i Vest-Agder

Dokumentsenteret v/Siren Andersen Dahle

fmvapostmottak@fylkesmannen.no tlf 38 17 61 00

www.fylkesmannen.no

Avsender har fått melding om at sendingen er mottatt - jf.e-forvaltningsforskriftens § 6

Fra: Hege Langeland [mailto:hege.langeland@miljodir.no]

Sendt: 18. juni 2014 09:35

Til: postmottak@kld.dep.no

Kopi: FMVA Postmottak

Emne: Tilrådning i klagesak om adkomst fra Fidsel til Kleppe i Flekkefjord landskapsvernområde

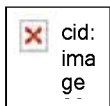
Vedlagt følger brev fra Miljødirektoratet. Brevet sendes elektronisk uten underskrift og skal betraktes som et originalt dokument. Papirdokument vil ikke bli ettersendt.

Vi ber om at offisielle svar og henvendelser til Miljødirektoratet gjøres til post@miljodir.no.

Med vennlig hilsen

Hege Langeland

seniorrådgiver, nasjonalparkseksjon

Miljødirektoratet

Telefon: 03400 / 73 58 05 00

Mobil: 92255738

E-post: hege.langeland@miljodir.no

Nett: www.miljodirektoratet.no - www.miljostatus.no

Please consider the environment, **before** printing this email.

Side

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
500 5TH AVENUE
NEW YORK, N.Y. 10018

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Trondheim, 18.06.2014

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2014/6465

Saksbehandler:
Hege Langeland

Tilrådning i klagesak om midler til atkomst fra Fidsel til Kleppe i Flekkefjord landskapsvernområde

Det tilrås at klagen avvises etter forvaltningsloven § 34 første ledd iom at verneområdestyrets prioritering av tiltak ikke anses som et enkeltvedtak.

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder har i e-post 30. april 2014 til Miljødirektoratet oversendt klage 17. mars 2014 fra Ole Geir Reistad. Klagesaken gjelder midler til tiltak for prosjektering av adkomst mellom Fidsel og Kleppe i Flekkefjord landskapsvernområde.

Bakgrunnen for saken

Ole Geir Reistad fremla i brev 22. januar 2014 til Verneområdestyret, ønske om at styret skulle prioritere tiltaksmidler på prosjektering av atkomst mellom Fidsel og Kleppe med kr. 100 000. I brevet begrunnes forslaget med at hovedatkomsten i dag går fra Fidsel og at den har svært dårlig tilstand. Denne bør derfor prioriteres.

Verneområdestyret behandlet saken i møte 26. februar 2014 og fattet slikt vedtak:

«Verneområdestyret viser til befaring 10. september 2013 og mener terrenget i området er for krevende til å fremføre en vei, og at det vil medføre for store terrenginngrep. Det er derfor ikke i tråd med verneformålet. Verneområdestyret avslår derfor søknaden fra grunneier Ole Geir Reistad om 100 000 kroner til prosjektering av bedre atkomst mellom Fidsel og Kleppe.»

Reistad påklaget Verneområdestyrets vedtak i brev 17. mars 2014. I klagen påpekes bl.a.:

- saken gjelder ikke fremføring av vei, men prioritering av midler fra statsbudsjettet post 1420.31.
- tiltaket er forankret i forvaltningsplanen og må oppjusteres slik at området kan brukes og en unngår skade på vegetasjonen.
- det er ikke vurdert konsekvenser for verneverdiene
- det bes vurdert om styrets prioriteringer er i tråd med Miljødirektoratets retningslinjer for bruk av midlene, er det riktig å bruke midler der det er lite behov/ingen ber om det fremfor på tiltak i samarbeid med grunneiere og aktører der behovet er størst.
- det stilles spørsmål om dette er forskjellsbehandling i forhold til Flekkefjord og Oplands

Turistforening (FOT) hvor det er brukt midler på atkomst til sjøen i Dåtlandstrand.

Verneområdestyret behandlet klagen i møte 22. april 2014 og opprettholdt tidligere vedtak i saken. Det ble i innstillingen vist til at prosjektering av veien fra Dåtlandsstrand til Kleppe var et samarbeid med berørte grunneiere og gjaldt en oppmurt gammel vei med status som kulturminne. Styret har vurdert at atkomsten mellom Fidsel og Kleppe framstår som en sti.

Miljødirektoratets vurdering

Budsjettmidlene over post 1420.31 i Statsbudsjettet er midler som er avsatt til forvaltningstiltak i regi av forvaltningsmyndigheten for å fremme verneformålet. Midlene er ikke søkbare tilskuddsmidler for grunneiere og andre. Forvaltningsmyndigheten kan imidlertid inngå avtale med grunneiere, rettighetshavere og organisasjoner om gjennomføring av skjøtsel i tråd med naturmangfoldloven § 47. Det er Miljødirektoratet som utdeler midler til verneområde- og nasjonalparkstyrene på bakgrunn av innspill fra styrene.

Et enkeltvedtak er et vedtak som gjelder rettigheter og plikter til en eller flere bestemte personer, jf. forvaltningsloven § 2 b). Verneområdestyrets beslutning om ikke å avsette/søke Miljødirektoratet om midler til prosjektering av atkomst mellom Kleppe og Fidsel anses ikke som et enkeltvedtak etter forvaltningsloven iom at budsjettmidlene er midler til forvaltningstiltak og ikke tilskuddsmidler til private/organisasjoner.

Iom at Verneområdestyrets vedtak ikke anses som et enkeltvedtak etter forvaltningsloven, er det heller ikke klagerett på Verneområdestyrets vedtak, jf. forvaltningsloven § 28. Grunneiere og organisasjoners rolle vil være å komme med innspill til forvaltningen av verneområdet, herunder om hvilke tiltak som bør gjennomføres og bruken av tiltaksmidler. Utover dette er det opp til Verneområdestyret som forvaltningsmyndighet å bestemme hvilke forvaltningstiltak som skal gjennomføres og hvordan midlene skal brukes. Miljødirektoratet kan ikke se at det er forskjellsbehandling knyttet til bruken av midlene og viser til at det tilligger Verneområdestyret å vurdere hvordan begrensede midler best bør benyttes.

Miljødirektoratet tilrår på denne bakgrunn at klagen avvises etter forvaltningsloven § 34 første ledd hvor det står at dersom vilkårene for å behandle en klage ikke foreligger, skal saken avvises.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Berit Lein
avdelingsdirektør

Olav Nord-Varhaug
seksjonsleder

Kopi:

Ole Geir Reistad

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord
landskapsvernområder

... med Boergeita
i kulturlandskap

Ole Geir Reistad
Rådgivende ingeniør
Bygg & maskinteknikk

Hidra, den 22.01.2014

Reidar Gausdal,
Styreleder i Flekkefjord Landskapsvernområde

Som avtalt pr telefon oversendes forslag for neste møte i verneområdestyret.

Til verneområdestyrets møte 26. februar 2014.

Ang. vårt ønske om etablering av tiltak og drift i verneområdet - Indre Kleppe, Hidrehei.

Viser til styrets vedtak ST 27/13 av 26.11.2013 ang. prioritering for Hidraheia 2014:

"Hidraheia: Bedre atkomst og drift fra Dåtlandstranda til Kleppe og tiltak på/ved stien til fra Itland til Kjørsfjellet. Naturtypekartlegging."

FORSLAG (for avgjørelse av styret):

Mitt forslag er at omsøkte midler (kr 170.000) prioriteres på prosjektering av atkomst fra Fidsel, med unntak av kr. 70.000 som må prioriteres på rekkverk langs Strondeveien.

BEGRUNNELSE

Hovedatkomsten går i dag fra Fidsel og har svært dårlig tilstand, den bør prioriteres. Manglende prioritering har hindret oss fra å videreføre planer for tiltak og drift så lenge (5 år) at det ble valgt å gi opp for i stedet fokusere på areale utenfor verneområdet. Jeg ser ikke bort i fra at situasjon er lik for de fleste gårdseiere i området. Vår driftsbygning falt ned mens vi etterlyste prioritet, så det har ikke lengre samme hast for oss - bortsett fra at nytt engasjement ønskes vurdert så snart atkomstene er avklart.

Strondeveien er en atkomst for sekundær bruk (båt/fiske) hvor det i første rekke er behov for et *vedtak* som avklarer om det langs veien tillates rekkverk, ryddehogst og opprusting av atkomsten i sin opprinnelige bredde (2m). Dette betinger ikke bruk av tilskudd. Derimot vil en avklaring av best mulig atkomst fra Fidsel kreve økonomiske midler for prosjektering. Så vi mener det i denne omgang vil tjene verneformålet best om sikkerheten ivaretas langs Strondeveien ved bruk av ca kr. 70.000 på å ferdigstille rekkverk, og resterende beløp prioriteres på prosjektering av atkomst fra Fidsel. På den måten vil ikke avgjørelse av atkomst fra offentlig vei utsettes ytterligere i tid. Gjøres vedtak som tillater ryddehogst langs Strondeveien kan slikt arbeid for inneværende år utføres av den enkelte bruker som ser behov for det, etter tilskudd fra Miljødirektoratet, alternativt dugnad.

Jeg håper vernemyndigheten vil følge opp med å avklare en felles god atkomst som er dimensjonert for den bruk det er lagt opp til i området, og tar initiativ til å prosjektere frem best mulig løsning.

Med vennlig hilsen

Ole Geir Reistad

Vedlegg: - Bilder fra atkomst fra offentlig vei.

*... med Boergeita
i kulturlandskap*

Ole Geir Reistad
Rådgivende ingeniør
Bygg & maskinteknikk

Foto 1; Der atkomsten går inn i verneområdet.

Hvordan skal vi kunne lokke tilreisende til gårds under slike atkomstforhold?

Foto 2; Atkomst i verneområdet.

Hvem vil like å etablere seg hvis myndigheter ikke vil prioritere bedre atkomst enn dette?

Arkivsaksnr: 2013/1550-0

Saksbehandler: Bjørn Vikøyr

Dato: 05.02.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernomr.	11/14	26.02.2014

Forslag om å prioritere kr 100 000 til prosjektering av atkomst fra Saksprotokoll i Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernomr. - 26.02.2014

Behandling:

Verneområdestyret foreslår:

Verneområdestyret viser til befaring 10. september 2013 og mener terrenget i området er for krevende til å fremføre en vei, og at det vil medføre for store terrenginngrep. Et slikt tiltak er derfor ikke i tråd med verneformålet. Verneområdestyret avslår derfor søknaden fra grunneier Ole Geir Reistad om 100 000 kroner til prosjektering av bedre atkomst mellom Fidsel og Kleppe.

Vedtak

Verneområdestyret viser til befaring 10. september 2013 og mener terrenget i området er for krevende til å fremføre en vei, og at det vil medføre for store terrenginngrep. Det er derfor ikke i tråd med verneformålet. Verneområdestyret avslår derfor søknaden fra grunneier Ole Geir Reistad om 100 000 kroner til prosjektering av bedre atkomst mellom Fidsel og Kleppe. (Enst.)

Fidsel til kleppe

Forvalters innstilling

Verneområdestyret inviterer grunneierne til å delta i ei prosjektgruppe sammen med Flekkefjord kommune. Mandatet er å utforme ei skisse til prosess for å definere felles mål og tiltak i heiområdet Fidsel-Stø-Dåtlandstranda-Vardefjell. Verneområdestyret avslår samtidig forslaget fra en av grunneierne om å prioritere 100 000 kr til prosjektering av bedre atkomst mellom Fidsel og Kleppe fordi det ikke framgår hvordan hensynet til verneverdiene, restaurering, drift, skjøtsel og formålstjenlig bruk av verneområdet vil bli ivarettatt, og ikke er forankret i et forpliktende samarbeid som ivaretar hensynet til verneverdiene og bruk av området.

Saksopplysninger

Hidraheia er et unikt område for fotturer i et vernet historisk naturpreget kulturlandskap mellom Stavanger og Halden. Her er et omfattende stinett og flere gode turmål til utsiktspunkter, turistgården Li og, det blant fuglekikkere, høyt rangerte området Mønstremyr, i tillegg til variert natur og mange kulturlandskapselementer. Fidsel er den eneste hovedatkomsten til Hidraheia som fungerer godt hele året. Her er gode parkeringsforhold.

Fylkesmannen avslo en søknad om traktorvei fra Fidsel til Kleppe/dåtland i 2009 fordi bygging av 2,1-3,3 km vei i landskapsvernområde ble vurdert til å være i strid med verneformålet og ville påvirke landskapet nevneverdig. Grunneierne ønsker å ta vare på kulturlandskapet på Dåtland og Kleppe og mener en vei er nødvendig for å få til dette. Verneområdestyret befarte en del av en ønsket trase sammen med grunneierne 10. september 2013.

Med basis i et grunneierforankret restaureringsprosjekt av en gammel vei utredet av landskapsarkitekt i samråd med fylkeskonservator, vedtok verneområdestyret å prioritere tiltak for bedre atkomst og drift fra Dåtlandstranda til Kleppe i tiltaksbudsjettet for 2014 jf styresak 27/13. På dette grunnlag ble det søkt Miljødirektoratet om kr 170 000 fra statsbudsjettet post 1420.31 til rekkverk og restaurering av veien mellom Kleppe og Li i januar 2014. Retningslinjer fra Miljødirektoratet (2006) peker på følgende relevante kriterier for prioritering av midler fra denne posten som heter Tiltak i verneområder: Nye store verneområder, nødvendige tilretteleggingstiltak for å minske negative effekter av ferdsel og for å fremme framkommelighet og opplevelsesverdien, bidrag fra grunneiere og organisasjoner, gode planer, kulturlandskapsverdier jf <http://www.miljodirektoratet.no/no/Publikasjoner/Publikasjoner-fra-DirNat/DN-notat/Notat-2007-1-Strategi-for-bruk-av-midler-til-tiltak-i-verneomrader/>.

Søknaden til direktoratet baserte seg på samarbeid med grunneierne omkring Strondeveien gjennom et par år, og dialog med forslagstiller om tiltak for drift på Kleppe spesielt høsten 2013.

Det er enighet om å prioritere midler til tiltak knyttet til to nye rekkverk og flytting av ett eksisterende i tråd med ovennevnte restaureringsprosjekt.

Grunneier på Indre Kleppe gnr 42/1 foreslår i brev av 31. januar 2014 at verneområdestyret omprioriterer kr 100 000 av kr 170 000 som Verneområdestyret har søkt Miljødirektoratet om, til tiltak for å bedre atkomsten mellom Fidsel og Kleppe. Han ønsker midlene skal brukes til å prosjektere en «felles god atkomst som er dimensjonert for den bruk det er lagt opp til i område». Han tar med dette opp igjen og konkretiserer et forslag styret valgte å ikke ta inn i sitt budsjettvedtak i sak 27/13.

Begrunnelsen for forslaget er at hovedatkomsten fra Fidsel ifølge forslagstiller har svært dårlig tilstand og bør prioriteres. Han skriver videre at Strondeveien er en atkomst for sekundær bruk (båt/fiske) hvor det i første rekke er behov for et vedtak som avklarer om det langs veien tillates rekkverk, ryddehogst og opprusting av atkomsten i sin opprinnelige bredde (2m). Dette betinger ikke bruk av tilskudd. Derimot vil en avklaring av best mulig atkomst fra Fidsel kreve økonomiske midler for prosjektering.

Forslagstiller mener det i denne omgang vil tjene verneformålet best om sikkerheten ivaretas langs Strondeveien ved bruk av ca kr 70.000 på å ferdigstille rekkverk, og resterende beløp (kr 100 000) prioriteres på prosjektering av atkomst fra Fidsel.

Forvaltningsplanen for Flekkefjord landskapsvernområde har et forslag om å oppgradere stier fra Fidsel. Flekkefjord og Oplands Turistforening har gjort noen stiltak i området.

Et utkast til mulighetstudium for fastlandsdelen av landskapsvernområdet peker på Fidsel som et mulig utgangspunkt for en tursti slik at mennesker med funksjonshemninger kan komme inn til et utsiktspunkt på Hidraheia.

Vurdering

Jeg begrenser vurderingen til spørsmålet om å omdisponere kr 100 000 til prosjektering av bedre atkomst fra Fidsel til Kleppe og hvordan man kan ivareta verneverdiene i området.

Er forslaget godt nok belyst?

Forslaget er fremmet av en grunneier. Det framgår ikke tydelig av brevet av 31. januar hvorvidt de øvrige grunneierne stiller seg bak forslaget. Forslagstiller er informert om at grunneierne etter forvaltningens syn bør komme med et samordna innspill før behandling i Verneområdestyret. Han opprettholder likevel sitt ønske om en styrebehandling. Ut fra sakens historie legger jeg til grunn at vi kan anta at de øvrige grunneierne støtter at det prioriteres midler for å få bedre atkomst.

Forslagstiller ønsker prosjektering av «god atkomst». Med prosjektering forstås å planlegge. Jeg mener saken ikke er moden for å planlegge en god atkomst. Det må først avklares hvilken form for atkomst som er aktuell.

Jeg vurderer at forslaget er tilfredstillende belyst til at det er mulig å ta stilling.

Er forslaget relevant i forhold til verneformålet og gjeldende forvaltningsplan?

Forslagstiller beskriver følgende tema i brevet av 31. januar i år: «Felles god atkomst som er dimensjonert for den bruk det er lagt opp til i område». Forvaltningsplanen har som mål å restaurere og opprettholde slåtteeeng og naturbeite på Kleppe og Dåtland, samt slåtteeeng på Li. Forvaltningen har lagt til grunn at dette må skje uten bygging av vei. Det er gjenetablert slåtteeeng på Li. Det er tilgang på beitedyr i området.

Så lenge grunneier mener det er nødvendig med bedre atkomst for å få til ønsket drift på arealene, så vurderes forslaget som relevant i forhold til verneformålet og forvaltningsplanen. Dette blant annet fordi forvaltningen er avhengig av medvirkning fra grunneier for gjennomføring av slått og beiting. Dette tilsier imidlertid at det kan være en fordel å få mer kunnskap om mulige måter å gjøre ting på i området.

Er forslaget relevant i forhold til statsbudsjettet post 1420.31 og direktoratets strategi for Tiltak i verneområder?

Forslaget om å bruke penger til prosjektering av bedre atkomst har indirekte relevans til aktuell tilskuddspost som er rettet mot tiltak som fremmer verneformålet. Men det kan etter min vurdering ikke prioriteres uten at det tydelig framgår hvordan hensynet til verneverdiene, restaurering, drift, skjøtsel og formålstjenlig bruk av verneområdet vil bli ivare tatt.

Hvordan ivareta verneverdiene i området

Det er flere lokaliteter i området som ønskes restaurert og skjøttet. Skjøtsel og drift i området begrenses som følge av ulike oppfatninger vedrørende atkomsten til Kleppe og Dåtland.

For å ivareta hensynet til verneverdiene og bruk av området bør forslaget om prioritering av midler til prosjektering av god atkomst til Kleppe begrunnes bedre og forankres i et forpliktende samarbeid.

Verneområdestyret bør legge til rette for at det etableres en felles plattform for aktivt samarbeid med grunneierne. Sentrale temaer er hvem som skal samarbeide og om hva. For meg framstår heiområdet Fidsel-Stø-Dåtlandstranda-Vardefjell, som en naturlig geografisk, grunneiermessig og atkomstmessig enhet. Hensikten bør være å få etablert et grunnlag for samarbeid om restaurering, skjøtsel og drift, samt å avklare forholdet mellom forvaltningen, grunneierne og viktige brukerinteresser.

Jeg foreslår Verneområdestyret i samarbeid med Flekkefjord kommune oppnevner ei prosjektgruppe med følgende medlemmer: Grunneierrepresentanter (2), Flekkefjord kommune (1), Verneområdestyret (1). Verneområdestyrets representant leder arbeidet. Flekkefjord kommunes representant er sekretariat.

Mandatet foreslås til:

Utforme ei skisse til prosess for å definere felles mål og tiltak i heiområdet Fidsel-Stø-Dåtlandstranda-Vardefjell.

Gruppen bør samles så fort grunneierne har valgt sine to representanter. Gruppen bør legge fram sitt forslag i rimelig tid etter dette.

... med Boergeit
i kulturlandskap

Ole Geir Reistad
Rådgivende ingeniør
Bygg & maskinteknikk

Hidra, den 17.03.2014

Verneområdestyret for Flekkefjord landskapsvernområde

fmvaPostmottak@fylkesmannen.no

Fylkesmannen i Vest-Agder

Postboks 513, Lundsiden

4605 Kristiansand

KLAGE PÅ VEDTAK – Verneområdestyrets utvalgssak 11/14 – av 26.02.2014

Ang. avslag på forslag om å prioritere oppstartstiltak iht. forvaltningsplan.

Jeg viser til mottatt melding om enkeltvedtak pr e-post hit 10.03.2014, med tre ukers klagefrist. Vedtaket synes basert på en rekke feil og påklages for å oppnå ny saksbehandling. Sitert vedtak:

Verneområdestyret viser til befaring 10. september 2013 og mener terrenget i området er for krevende til å fremføre en vei, og at det vil medføre for store terrenginngrep. Det er derfor ikke i tråd med verneformålet. Verneområdestyret avslår derfor søknaden fra grunneier Ole Geir Reistad om 100 000 kroner til prosjektering av bedre atkomst mellom Fidsel og Kleppe.

Vedtaket er basert på fremføring av en vei - og er ut fra det feil.

Saken angår *ikke* fremføring av vei, men et forslag om at forvaltningen prioriterer bruk av midler fra statsbudsjettet post 1420.31 på oppgradering av eksisterende atkomst fra Fidsel, slik det også er brukt midler på planlegging av atkomst fra Dåtlandstrand. Da slik atkomsten er forankret som oppstartstiltak i forvaltningsplan og må opprustes så området den betjener kan brukes, restaureres og skjøttes uten å påføre ytterligere skader på vegetasjonen i strid med vernebestemmelser, jf. forslaget bilder og bestemmelsens pkt. 4.1 "All ferdseil skal skje hensynsfullt og varsomt slik at det ikke skjer skade på vegetasjonen, dyreliv og kulturminner.". Derav er avslag gitt på feil grunnlag og jeg må be om ny saksbehandling.

- Vedlegg 1: Forslag av 22.01.2014 med bilder.

Til oppklaring i forhold til vedtak: Befaring 10. september 2013 gikk ikke langs atkomst til Kleppe. Jeg er ikke grunneier ved atkomsten og har ikke søkt 100 000 kroner for prosjekteringsarbeid.

Jeg synes det må kunne forventes at en begrunnelse er knyttet til de faktiske og relevante forhold henvendelsen gjelder, som da vurdering av konsekvenser for verneverdier i arealene atkomsten betjener, sett ut fra alternativet hvis forslaget ikke prioriteres. Vernemyndigheten kan ikke ha sett noe i veien for å prioritere atkomsten når den ble planlagt, vurdert og godkjent i planen. Nå vitner de faktiske forhold i vernearealet (som atkomsten skal betjene) om en rekke negative konsekvenser med tap av verneverdier, gjengroing, ødelagte kulturminner, nedfall av bygninger mv. – som er blitt en direkte følge av at forvaltningen ikke prioriterer planlagte oppstartstiltak for området. Hvilket da er de faktiske forhold som nødvendigvis må hensyntas ved styrets vurdering.

Styret plikter å vurdere behovet for gjennomføring av skjøtsel og tilrettelegging, jf. styrets vedtekt pkt. 8.2 (skjøtsel og tilrettelegging). Jeg ber om at en slik vurdering belyses ved klagebehandling.

Atkomst fra Fidsel er anført i forvaltningsplan som ”oppstartstiltak” og ”Oppgradere stier fra Fidsel” kostnadsberegnet til 150.000. Det er også et tilretteleggingstiltak iht. planens forvaltningsmål ”Legge til rette for utvikling av Indre Kleppe til et godt bevart tun med reiselivspotensiale.” som nå hindres gjennomført i all tid vernemyndigheten ikke prioriterer oppgradering av atkomst slik forvaltningsmålene er basert på. Videre i planen er det et forvaltningsmål å opprettholde et godt og helhetlig stinett, og et anført driftstiltak med vedlikehold frem til 2015. Manglende vurdering av dette gir ikke inntrykk av at forvaltningen har overholdt sin utrednings- og informasjonsplikt.

- *Vedlegg 2: Forvaltningsplan side 9, 41, 55, 56 og 57.*

Det kan ikke være riktig at forvaltningens søknad om midler til ”Bedre atkomst og drift fra Dåtlandstrand til Kleppe...” er basert på samarbeid med grunneierne og dialog med forslagstiller. Vi har etterspurt avklaring av hva som tillates av sikkerhetsmessig opprustings- og bevaringstiltak langs veikonstruksjonen med forslag til skjøtselsplan i februar 2011, men etter flere møter og befaringer er det ikke oppnådd samarbeidsinteresse fra forvaltningens side til oppklaring. Meg bekjent var det ikke noen som hadde etterspurt midler for denne atkomst. Her er det egen tilskuddsordning og mindre behov for andre midler fordi plasseringen er i nasjonalt verdifulle kulturlandskap –så verneformålet vil tjenes bedre om en andel midler brukes på atkomst fra Fidsel.

Miljøverndirektoratets retningslinjer for å prioritere midler bes vurdert av klageinstansen i forhold til om det er riktig å bruke midler der ingen ber om det og behovet er lite, i stedet for på tiltak i samarbeid med grunneiere og aktører som etterspør midler for gjennomføring av positive tiltak der behovet er størst. Som tilrettelegging med god atkomst for besøkende til verneområdet, kanalisere ferdsel for å unngå slitasje på vegetasjonen og for økt fremkommelighet så flere kan stimuleres til å bruke og ta vare på verneområdets verdier.

I sakens vurdering uttrykkes at Flekkefjord og Oplands Turistforening (FOT) har gjort tiltak som angår saken, vi har ikke sett noe til det. FOT står oppført som ansvarig for å oppgradere atkomsten og for å utføre vedlikehold frem til 2015. Resultatet fremgår av forslagets bilder. De fikk innvilget kr 226.000 i tilskudd, men i følge sakens dokumenter har de senere frafalt både oppgraderingsarbeidet og tilskuddet. Ser ikke tegn til at de har tatt opp igjen arbeidet senere.

- *Vedlegg 3: Brev av 17.06.2009 fra FOT*
- *Vedlegg 1: Forslag av 22.01.2014 med bilder.*

Forvaltningens omsøkte midler kan ut fra saksfremlegg benyttes uten forpliktelser på atkomst til sjøen i Dåtlandstrand ved FOT, men bruk på atkomst fra Fidsel betinger forpliktende samarbeid. Forvaltningen vil ikke prioritere oppgradering av atkomst fra Fidsel når det etterspørres av oss, men ville prioritere det for FOT. Forskjellsbehandlingen bes begrunnet.

Samlet bærer saken preg av flere feil ved saksbehandling, hvor jeg vil mene det ikke kan utelukkes at feilene kan ha påvirket vedtakets innhold, og vedtaket da må oppheves som ugyldig, jf. fvl. § 41.

Ole Geir Reistad

... med Boergeita
i kulturlandskap

Ole Geir Reistad
Rådgivende ingeniør
Bygg & maskinteknikk

Hidra, den 22.01.2014

Reidar Gausdal,
Styreleder i Flekkefjord Landskapsvernområde

Som avtalt pr telefon oversendes forslag for neste møte i verneområdestyret.

Til verneområdestyrets møte 26. februar 2014.

Ang. vårt ønske om etablering av tiltak og drift i verneområdet - Indre Kleppe, Hidrehei.

Viser til styrets vedtak ST 27/13 av 26.11.2013 ang. prioritering for Hidraheia 2014:

"Hidraheia: Bedre atkomst og drift fra Dåtlandstranda til Kleppe og tiltak på/ved stien til fra Itland til Kjørsfjellet. Naturtypekartlegging."

FORSLAG (for avgjørelse av styret):

Mitt forslag er at omsøkte midler (kr 170.000) prioriteres på prosjektering av atkomst fra Fidsel, med unntak av kr. 70.000 som må prioriteres på rekkverk langs Strondeveien.

BEGRUNNELSE

Hovedatkomsten går i dag fra Fidsel og har svært dårlig tilstand, den bør prioriteres. Manglende prioritering har hindret oss fra å videreføre planer for tiltak og drift så lenge (5 år) at det ble valgt å gi opp for i stedet fokusere på areale utenfor verneområdet. Jeg ser ikke bort i fra at situasjon er lik for de fleste gårdseiere i området. Vår driftsbygning falt ned mens vi etterlyste prioritet, så det har ikke lengre samme hast for oss - bortsett fra at nytt engasjement ønskes vurdert så snart atkomstene er avklart.

Strondeveien er en atkomst for sekundær bruk (båt/fiske) hvor det i første rekke er behov for et *vedtak* som avklarer om det langs veien tillates rekkverk, ryddehogst og opprusting av atkomsten i sin opprinnelige bredde (2m). Dette betinger ikke bruk av tilskudd. Derimot vil en avklaring av best mulig atkomst fra Fidsel kreve økonomiske midler for prosjektering. Så vi mener det i denne omgang vil tjene verneformålet best om sikkerheten ivaretas langs Strondeveien ved bruk av ca kr. 70.000 på å ferdigstille rekkverk, og resterende beløp prioriteres på prosjektering av atkomst fra Fidsel. På den måten vil ikke avgjørelse av atkomst fra offentlig vei utsettes ytterligere i tid. Gjøres vedtak som tillater ryddehogst langs Strondeveien kan slikt arbeid for inneværende år utføres av den enkelte bruker som ser behov for det, etter tilskudd fra Miljødirektoratet, alternativt dugnad.

Jeg håper vernemyndigheten vil følge opp med å avklare en felles god atkomst som er dimensjonert for den bruk det er lagt opp til i området, og tar initiativ til å prosjektere frem best mulig løsning.

Med vennlig hilsen

Ole Geir Reistad

Vedlegg: - Bilder fra atkomst fra offentlig vei.

*... med Boergeita
i kulturlandskap*

Ole Geir Reistad
Rådgivende ingeniør
Bygg & maskinteknikk

Foto 1; Der atkomsten går inn i verneområdet.

Hvordan skal vi kunne lokke tilreisende til gårds under slike atkomstforhold?

Foto 2; Atkomst i verneområdet.

Hvem vil like å etablere seg hvis myndigheter ikke vil prioritere bedre atkomst enn dette?

1. Innledning

Flekkefjord landskapsvernområde ble opprettet 11. mars 2005. Formålet med Flekkefjord landskapsvernområde er å ta vare på et representativt og særpreget landskap med åpne sjøflater, urørt skjærgård og mektig kysthei, samt å sikre områder som er viktig for biologisk mangfold, truede og sårbare plante- og dyrearter, og et variert kulturlandskap med fornminner og nyere tids kulturminner.

For å bevare verneverdiene i området og få til gode tiltak som fremmer verneformålet, er det nødvendig med samarbeid mellom grunneierne, Flekkefjord kommune og Fylkesmannen.

I følge verneforskriftens § 5 skal det utarbeides en forvaltningsplan for Flekkefjord landskapsvernområde med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon osv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning. Forvaltningsplanen er en "kokebok" for hvordan verneforskriften skal praktiseres. En forvaltningsplan skal være et praktisk hjelpemiddel til å opprettholde naturverdiene i landskapsvernområdet og fremme formålet med vernet. Den skal også bidra til å sikre forutsigbarhet og likebehandling.

En forvaltningsplan skal utarbeides innenfor rammen av de restriksjoner som er satt i verneforskriften. Det kan ikke utformes retningslinjer i en forvaltningsplan som er i strid med vernebestemmelsene. Utover dette er det en rekke tiltak og aktiviteter det "kan" etter søknad gis tillatelse til (også kalt dispensasjon) i verneområdet. Forvaltningsplanen skal avklare nærmere hva som kan eller bør tillates med utgangspunkt i verneverdier og -formål.

Forvaltningsplanen kan ikke gi fritak fra søknadsplikten slik den framgår av verneforskriften. Men den kan si at enkelte tiltak vil bli tillatt etter søknad, og for eksempel om flerårige tillatelser er aktuelt.

Hensikten med å utarbeide en forvaltningsplan for landskapsvernområdet er å få en samlet oversikt over og behandling av aktuelle problemstillinger. Hovedformålet med forvaltningsplanen er å trekke opp retningslinjer og konkretisere felles mål for forvaltningen, slik at formålet med etableringen av verneområdet blir ivaretatt. Forvaltningsplanen vil også fungere som en

Denne planen gir en kort beskrivelse av naturkvalitetene i Flekkefjord landskapsvernområde. De viktigste brukerinteressene presenteres. Disse er: Jordbruk, skogbruk, bygging på gamle tufter, fritidsbebyggelse, friluftsliv og undervisning, reiseliv, fiskeoppdrett, kulturminner og kystfiske.

Det settes fokus på beiting, lyngsviing, tilbakeføring fra ung skog til åpent landskap og naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv. Forvaltningens hovedoppgaver blir gjennomgått. Åtte tiltak for å ivareta formålet med vernet og gi grunnlag for utvikling i området innen rammen av vern, presenteres.

Rammer for saksbehandling blir gjennomgått med fokus på: Naturmangfoldloven, dispensasjoner, tilskudd, næringsutvikling og rådgivende utvalg.

Planen er et resultat av omfattende drøftinger i en arbeidsgruppe bestående av:

5. Tiltak

Dette kapittelet beskriver planlagte tiltak i Flekkefjord landskapsvernområde fram til 2015.

5.1 Tiltak i regi av forvaltningsmyndigheten for landskapsvernområde

For å fremme verneformålet og utvikling av området innen rammen av vern presenteres åtte tiltak. Tiltakene varierer fra et mangesidig prosjekt på Hidraheia som inkluderer et flere kvadratkilometer stort beiteprosjekt, flere slåtteprosjekter, omfattende rydding og sviing, tilrettelegging og vedlikehold av stier, besøksmål og base for naturopplevelse og miljølære, til et begrenset beite- og sviprojekt på Østebøheia.

Tiltakene er presentert i en standard tabell med tilhørende kart. I tabellene bruker vi en del begreper som er presentert nedenfor:

Definisjoner

Forvaltningsmål er et samlebegrep for alle målsettinger knyttet til et verneområde. Dette kan for eksempel være verdier/kvaliteter knyttet til areal, biologisk mangfold og naturtyper eller interesser knyttet til friluftsliv, brukerinteresser og næringsinteresser. Bevaringsmål er en presisering av forvaltningsmål knyttet til naturkvaliteter.

Bevaringsmål definerer den tilstanden en ønsker en naturkvalitet i verneområdet skal ha. Bevaringsmål skal være målbare. Det vil si at de skal presiseres gjennom mål for areal, nødvendige strukturer/prosesser og/eller forekomst av bestemte arter, naturtyper eller geologiske forekomster.

Naturkvalitet er naturtyper, arter, geologi og landskap som skal bevares i et verneområde. Ett verneområde kan ha en eller flere naturkvaliteter som det er viktig å ta vare på. Naturkvalitetene framgår gjerne direkte av det overordnede verneformålet. I tillegg kan det være nødvendig å definere naturkvaliteter ut over verneformålet. Dette vil være aktuelt i verneområder der verneformålene er for generelle og for vage, med tanke på naturkvalitetene. Ny kunnskap om for eksempel biologisk mangfold kan også ha kommet til etter at vernet ble etablert og verneformålet formulert.

Naturtype er en ensartet type natur som omfatter alle levende organismer og de miljøfaktorene som virker der, eller spesielle typer naturforekomster som dammer, åkerholmer eller lignende, samt spesielle typer geologiske forekomster. Direktoratet for naturforvaltning håndbok 13 har definert et utvalg av 56 truede naturtyper som f.eks. kystlynghei og slåtteeng (DN 2007).

Skjøtsel er aktive tiltak på økologisk grunnlag, som forvaltningsmyndigheten igangsetter for å ta vare på naturkvaliteter i samsvar med verneformålet. Skjøtselstiltak gjennomføres i tillegg til eventuell annen aktiv bruk av området.

Oppstartstiltak må iverksettes i første fase av prosjektet og kan innebære en betydelig engangsinnsats for å få et område i gang hvis det har vært et langt driftsopphold. Dette er tiltak som kan oppnå inntil 100 % tilskudd i samarbeid mellom Spesielle miljøtilskudd i landbruket og tilskudd knyttet til verneområdet.

Overvåking: Systematisk innsamling av data over tid knyttet til naturtyper, arter, geologi og

G. Hidraheia

Hidraheia er et ca 10 000 dekar stort sammenhengende heiområde nord for Hidrasundet. Her ligger mer enn 10 bruk og flere plasser. Brukene har i gjennomsnitt ca 10 dekar dyrka mark og kulturbeite. Utmarka ble brukt til beite store deler av året. Torvskjæring og lyngslått pågikk fram til ca 1940. Det var vanlig med 1-4 kyr og 3-6 sauer per bruk. Kun på Store Håland vet vi at de hadde hest og geit på slutten av 1800-tallet. Hidraheia ble leid ut til sommerbeite for ku og sau fra Hidra og Andabeløy. Dette har delvis fortsatt fram til i dag.

Fraflyttinga begynte på de minste bruka rundt 1900. Li var bebodd fram til ca 1990. Li har den rikeste kulturmarks- og tørrbakkefloraen i området. Dåtlandstranda har et relativt rikt jordsmonn og flere krevende plantearter (Lie 1997).

Det har vært beitet svakt med sau de seinere åra. Noen av ryggene blant annet et parti på Dåtlandsheia er fremdeles ganske åpent. Her er en viktig forekomst av klokkesøte. Mange av dalene er tresatt med lauvtrær, furu og gran. Det ble svidd et større område nord og øst for Kleppa i 2008. Det er flere tiår siden noen svidde forrige gang inne på heia.

Det har vært lite slått de seinere åra. En liten forekomst av solblom finnes ved Kvednhylen på Stykkje sør for Itland (Lie 1997).

Hidra og Hidraheia er et nasjonalt viktig kystkulturlandskap. Hidraheia er et av de største områdene langs Skagerakkysten som er fritt for store inngrep i form av veier kraftlinjer eller lignende. Området er populært for fotturer.

Hidraheia er et stort og spesielt område. Det trenger en egen prosess for å avpasse de ulike interessene i området. Det bør utarbeides en skjøtselsplan for Hidraheia.

Bevaringsmål:

1. Restaurere, réetablere og opprettholde kystlynghei.
2. Opprettholde klokkesøtebestanden på Dåtlandsheia.
3. Restaurere og opprettholde slåtteeeng på Li, Stykkje, Kvednhylen, Kleppe og Dåtland.
4. Réetablere solblom på Li.
5. Restaurere og opprettholde naturbeite på Kleppe, Dåtland og Stykkje.
6. Bevare edellauvskogen mellom Li og Kjørsfjellet.

Forvaltningsmål:

1. Legge til rette for et hensiktsmessig beitetrykk gjennom året.
2. Opprettholde et godt og helhetlig stinett til Kjørsfjellet og Li.
3. Etablere et helhetlig info-opplegg med tilrettelagt besøksmål.
4. Legge til rette for utvikling av Indre Kleppe til et godt bevart tun med reiselivspotensiale.

Tiltak:

Beiting, rydding, slått, uttak av planta gran, forbedring av stier, informasjonsplansjer.

Lokalisering	Gnr/ bnr	Grunneier	Kontakt-personer
Nord for Hidrasundet	Itland 35/2,3 Håland 36/1,2,3,4,5 Lille Håland 37/1,2 Botna 39/1 Li 40/1,2,3,4,5	Mange	

	Ytre Kleppa 41/1,2 Indre Kleppa 42/1,2,3,4 Dåtland 43/1,2,3,4,5,6,7,8 Mønstremyr 44/1,2,3,4		

Områdebeskrivelse og dagens bruk	Stort sammenhengende heiområde bosatt fram til siste del av 1900-tallet. Gammel slåtteeng flere steder. Økt ferdsel som følge av etablering av P-plasser på Fidsel og Itland etter 1995. Kjørsfjellet er et attraktivt utsiktspunkt over Hidrasundet og Hidra 280 moh
Hovednaturtype	Kystlynghei. God forekomst av kløkkesøte på Dåtlandsheia.
Andre naturtyper	Rik edellauvskog, alm-lindeskog, mellom Li og Kjørsfjellet med en del styvingstrær.
Naturtilstand	Truet av gjengroing. Flere partier med plantet gran som sprer seg.
Tidligere bruk	Beiting med sau og storfe, slått og lyngsviing (ca 10 bruk)
Avtalebehov	Avtale mellom grunneiere og beitebruker. Skjøtselsplan. Enkel planskisse for bevaring og bruk av Dåtlandstranda i regi av grunneier, FOT.
Merknader	Flekkefjord kommune eier Mønstremyr gnr 44/1,2. Vardefjellet er et svært viktig rasteområde for rovfugl f eks myrhaug og tårnfalk, under trekk. Hvitryggspett hekker i lia mellom Li og Kjørsfjellet. Sentrale deler av området mellom Fidsel, Kleppe og Håland er leveområde for orrfugl. Deler av området er rasteområde for vade- måke- og alkefugl under trekk. Gravrøys på Kongsfjellet (automatisk fredet fornminne). Rester etter kvernhus i bekken fra Store Håland til Hålandsvannet, i Kvednhusdalen nordøst for Kjørsfjellet og i Botnestronda. Båstøveien gjennom vestre Hålandsdalen har lett synlige oppmuringer. Veien ble ryddet fram i 2007. Lokal varde: Mønstremyrvarden. Gammel poststi fra Itland til Dåtland/Li brukt 1922-72. Hele eiendom 40/1,2 er skjærgårdspark. Ønske om fjellklating på Li. Ønske om beiting med ungdyr av storfe på Stykkje og Dåtland. Gjennomføre og informere om målstyrt skjøtsel av slåttemarka på Li. Vurdere spredning av solblomfrø fra Stykkje til Li hvis den ikke kommer naturlig innen 2014. Grunneier på Indre Kleppe ønsker å utvikle garden sitt særpreg som tun og reiselivsobjekt. Grunneierne ønsker vei til Kleppe/Dåtland for drift, tilsyn med dyr og bedre tilgjengelighet. Det er åpnet for innflyving av gravemaskin for å renske gamle grøfter.

Oppstartstiltak	Oppstart	Areal/ lengde	Kostnads-overslag	Ansvarlig
Skjøtselsplan inkl bevaringsmål	2010	10 km ²	100 000	FM avgrenses sammen med bruker
Slått - gjenopp-tagelse etter 20-40 års opphold	Avklares i skjøtselsplan	20 dekar - Kleppe 15 dekar - Dåtland 3 dekar - Stykkje 8 dekar – Li	40 000 30 000 6 000 16 000	Avklares i skjøtselsplan
Styving/lauving	2008-12	10-30 trær (Li)	3 000	Johan Sunde
Rensking grøfter	2011		30 000	
Gjerding	2010	300 m	24 000	Roar Svindland
Oppgradere stier fra Fidsel	2009-2010	7 km	150 000	FOT
Info besøksmål	2011		50 000	FM/Komm.

Driftstiltak pr år fram til 2015	Areal/ lengde	Kostnads-Overslag	Utfører
Beiting med sau ¹⁹	1 km ²	10 000	Roar Svindland
Beiting med storfe, ungdyr	3 dekar		
Hogst til kystlynghei ²⁰	100 dekar	200 000	
Sviing ²¹	300 dekar	60 000	
Slått	46 dekar	46 000	
Styving/lauving Li	10 trær	3 000	FOT
Vedlikehold sti ²²	30 km		FOT
Overvåking hvert 3. år		25 000	Agder naturmuseum

Andre tiltak²³	Oppstart	Areal/Lengde	Kostnads-overslag	Ansvarlig/Utfører
Steinbrygge i Dåtlandstranda	2009	30 m ²	210 000	Skjærgårdsparken, utført
Akterfortøyning Dåtlandstranda	2009	100 m	25 000	Skjærgårdsparken FOT, utført
Kval.sikre båtstøvei Dåtlandstranda-Li	2011	500 m	20 000	Skjærgårdsparken FOT
Napp, steinbrygge	2010-11	25 m ²	175 000	Skjærgårdsparken
Plan for Dåtlandstranda ²⁴	2010			FOT
Napp, toalett i stein	2010-11		100 000	Skjærgårdsparken

¹⁹ Ønskelig med en opptrapping til opp mot 10 km².

²⁰ Anslag, må vurderes i egen skjøtselsplan.

²¹ Anslag, må vurderes i egen skjøtselsplan

²² Del av Hålandsdalen ble ryddet i 2007.

²³ Tiltakene i tabellen er knyttet til Flekkefjord og Oplands Turistforening sin oppbygging av Li til turisthytte og base for miljølære og ungdom i natur. Her er ført opp 50 % av kostnaden. Resten forutsettes dekket av skjærgårdsparken. Tiltaket er ikke drøftet i arbeidsgruppa.

²⁴ Turistforeningen ønsker å gjenreise ei bu for lagring av gummibåter som ledd i utvikling av Li som base for miljølære.

Flekkefjord og Oplands Turistforening

Stiftet 23. januar 1891

Vedlegg 3

Vest-Agder Fylkeskommune
Att.: Fylkesidrettssjef Lars Westbye
Serviceboks 517
4605 Kristiansand

Flekkefjord kommune	
Snr.	08/834-11
24 JUNI 2009	
Ark.nr.	243 C21
dok.	09/10287
Tidsfr.	Saksbeh. TOL

4401 FLEKKEFJORD,
Postb. 190

17.06.09

Vedr.: Tilsagn om spillemidler til anlegg nr. 1004 0064 02 turstinett Gården Li.

Det vises til dagens samtale som også omhandler senere søknader på turkart, 1037004901 Kvinesdal, og 1004006701 Flekkefjord, som begge skal tas opp igjen i september.

Når det gjelder tilsagn nr. 1004 0064 02, innvilget beløp Kr. 226.000 den 23.09.08, er nå stinettet utbedret etter Fylkesmannens instruks. D.v.s. til en helt annen klasse og langt rimeligere. Dette henger sammen med grunneieres ønske om anlegg av kjørevei til Dåtland og Kleppe, noe FOT ikke ønsker og som ikke er forenelig med landskapsvern.

Stien til Dåtland har grunneier Ansgar Myhre tatt seg av, mens sti over Kleppe til Li har FOT utført på dugnad. FOT har skriftlig tillatelse fra samtlige grunneiere til utførte utbedring. Totale utgifter til materialer og helikoptertransport ble i underkant av Kr. 10.000. Dette finner vi uinteressant å bruke det offentlige apparats ressurser på.

→ FOT frafaller herved sitt innvilgete beløp på Kr. 226.000 som bes tatt i betraktning når behandlingen av turkartene for Kvinesdal og Flekkefjord tas opp i september.

Medhilsen

Johan Sunde
Daglig leder

Kopi: Thomas Olsson
Arne Johnsen

Arkivsaksnr: 2013/1550-0

Saksbehandler: Bjørn Vikøyr

Dato: 28.03.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernomr.	20/14	22.04.2014

Flekkefjord - Fidsel - behandling av klage på avslag om å prioritere kr 100 000 til atkomst fra Fidsel til Kleppe

**Saksprotokoll i Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord
landskapsvernomr. - 22.04.2014**

Behandling

Fungerende styreleder gikk gjennom relevant informasjon i epost fra søker mottatt i sekretariatet 11. april.

Styret drøftet anmerkninger i klagen. Styret kom fram til at det står på sitt vedtak i sak 11/14.

Styret foreslår følgende vedtak:

Verneområdestyret opprettholder sitt vedtak i sak 11/14.

Det ble stemt over styrets forslag.

Vedtak

Verneområdestyret opprettholder sitt vedtak i sak 11/14 (enstemmig).

Vedlegg

1 2014.03.17_KlageFidselavslag_s

Forvalters innstilling

Verneområdestyret ser det ikke som tjenelig å bruke 100 000 kr av begrensede tiltaksmidler for å prosjektere bedre atkomst i form av tiltak langs stien fra Fidsel til Kleppe. Verneområdestyret er positiv til på grunnlag av søknad å tillate punktutbedringer langs dagens sti for å bedre framkommeligheten. Verneområdestyret opphever med hjemmel i forvaltningsloven § 33 2. ledd sitt vedtak i sak 11/14 med begrunnelse at grunnlaget for behandlingen var feil. Det vises til klage i saken av 17. mars 2013, med opplysninger at det ikke var ment å prosjektere vei. Dette er et nytt enkeltvedtak som kan påklages.

Saksopplysninger

Verneområdestyret vedtok følgende enstemmige vedtak i sak 11/14 26. februar 2014:

Verneområdestyret viser til befaring 10. september 2013 og mener terrenget i området er for krevende til å fremføre en vei, og at det vil medføre for store terrenginngrep. Det er derfor ikke i tråd med verneformålet. Verneområdestyret avslår derfor søknaden fra grunneier Ole Geir Reistad om 100 000 kroner til prosjektering av bedre atkomst mellom Fidsel og Kleppe.

Ole Geir Reistad klagde rettidig på vedtaket 17. mars. Han mener vedtaket baserer seg på en rekke feil og ønsker ny saksbehandling. Han presiserer at han ønsker oppgradering av eksisterende atkomst fra Fidsel, *ikke* framføring av vei. Han viser til at det er brukt midler til planlegging av atkomst fra Dåtlandstrand. Han viser også til at befaringen 10. september 203 gikk mot Dåtland, ikke mot Kleppe. Han viser til at styret plikter å vurdere behovet for gjennomføring av skjøtsel og tilrettelegging.

Ved klage skal verneområdestyret foreta de undersøkelser klagen gir grunn til. Styret kan oppheve eller endre vedtaket dersom det finner klagen begrunnet. Dersom styret ikke finner grunn til å oppheve eller endre vedtaket skal sakens dokumenter sendes klageinstansen som er Klima- og miljødepartementet jf forvaltningsloven § 33.

Miljødirektoratet opplyser etter forespørsel fra Ole Geir Reistad i et brev av 14. februar i år (brevet er fremlagt som referatsak i verneområdestyrets møte 22 april 2014):

«Å opparbeide jordbruksvei faller ikke under skjøtselsbegrepet i naturmangfoldloven § 47. Det er således et tiltak som krever dispensasjon fra forskriften. Dersom dispensasjon skulle bli innvilget, er det imidlertid ikke adgang til å bruke verneområdeforvaltningens tiltaksmidler til å støtte et slikt anlegg. Stier for ferdsel til fots i friluftslivssøyemed kan imidlertid få støtte fra verneområdeforvaltningen, særlig når slike stier har en kanaliseringseffekt for å ivareta verneverdiene.

Vurdering

Verneområdestyret har vært på befaring fra Fidsel til oppstrøms Dåstøl. Første del av denne traseen er felles med atkomst mellom Fidsel og Kleppe. Bilder som Reistad vedlegger i sin klage og søknad er så langt jeg kjenner til fra traséen Fidsel-Kleppe. Styret er med dette kjent i dette relativt småkuperte litt typiske sørlandslandskapet. Jeg mener styret har tilfredstillende kjennskap til terrenget til å vurdere effekten av inngrep til et visst nivå.

Reistad presiserer at han ikke ønsker vei. Jeg beklager hvis jeg har villedet styret på dette punkt.

Reistad viser til prosjektering på veien fra Dåtlandstrand til Kleppe. Denne prosjekteringen skjedde med basis i et samarbeid med alle berørte grunneiere inkludert Reistad selv der hensikten er å restaurere til en bærekraftig tilstand av en tydelig oppmurt gammel vei med status som kulturminne. Jeg vurderer at atkomsten mellom Fidsel og Kleppe er av en helt annen standard enn dette. Den framstår som en sti.

Jeg mener styret på et tilfredstillende grunnlag har avvist å prioritere midler for prosjektering av veiatkomst til Kleppe.

Dersom Reistad ønsker forbedringer av stien så vurderer jeg det som en annen sak.

Jeg anbefaler på dette grunnlag styret i å oppheve saken.

Fra: Vikøyr, Bjørn[fmvabvi@fylkesmannen.no]

Dato: 06.06.2014 16:48:00

Til: Per Svein Holte (persvein@midt-agderfriluft.no); Haraldstad, Ørnulf; Solberg, Birgit

Tittel: VOS knutepunkt informasjonsenter Kristiansand VS: Kvittering for levert søknad

---

Hei Per Svein, Ørnulf og Birgit

I en travel situasjon har jeg tatt meg en frihet å søke om kr 700 000 til støtte for VOS knutepunkt informasjonsenter Kristiansand jf vedlagte kvittering. Fristen fikk jeg i forståelse med Mdirs saksbehandler Bjørn Arne Næss, nasjonalparkseksjonen. Telefon: 46 42 79 87, forlenget med ei uke før den gikk ut forrige fredag.

Jeg har lagt til grunn diverse samtaler med Per Svein Holte og Harald Gundersen (grunder) jf <http://www.reklamebyraetide.no/produkter.html> - Harald er involvert i mye spennede også internasjonalt f x film om Setesdal Vesthei (Kvæven) og det nye laksesenteret Kvås (åpnes over sommeren).

Jeg har lagt til grunn en frist for ferdigstillelse 1. mai 2015 med mulighet for forsering hvis relevant for tildeling.

Jeg har lagt til grunn en knutepunktstrategi for egen organisasjon som også er vedlagt. Denne står for min regning, og må gjennomgås og behandles etter hvert.

For å styrke egenkompetansen og søknaden vår, får jeg uforpliktende besøk av Harald Gundersen (som er i byen likevel) i Rådhusgata 6 tirsdag 10. juni mellom kl 1400-1540 for ytterligere konkretisering av muligheter vedrørende interaktivt vindu. Ørnulf er av gårde og Per Svein er sikkert fullt opptatt m friluftskonferansen.....

Så er det avtalt at Birgit (fisk/vassdrag) og jeg stiller i idedugnad 26. juni, evt også andre fra miljøvernavdelingen i premissgivingen på formiddagen så langt det passer.

God pinse!

Vennlig hilsen

Bjørn Vikøyr

verneområdeforvalter tlf +47 414 73 912 – +47 38 17 62 19 fmvabvi@fylkesmannen.no.

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Miljødirektoratet [<mailto:ikke-svar@miljodir.no>]

Sendt: 6. juni 2014 16:27

Til: Vikøyr, Bjørn

Emne: Kvittering for levert søknad

Kvittering for innsendt søknad via Miljødirektoratets elektroniske søknadssenter: Tilskudd til utvikling av forvaltningsknutepunkt - 2014

Søknaden ligger som vedlegg.

Sendt av: Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder
[fmvabvi@fylkesmannen.no]

Dato: 06.06.2014 16:26

Referansenummer (i søknadssenter): 14S24CD4

Med vennlig hilsen
Miljødirektoratet

NB: Ikke svar på denne e-posten.

Dette er en automatisk generert utsending og svar på denne vil ikke bli lest.

Søknad om utvikling av forvaltningsknutepunkt - 2014

Referansenummer 14S24CD4

Søkeropplysninger

Personnummer 22036033367

Organisasjonsnummer 964967091

Navn Bjørn Vikøyr

Firmanavn Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder

Kontonummer 32271000277

Adresse Postboks 513 Lundsiden

Postnr. 4605 Kristiansand S

Kommune Kristiansand

Fylke Vest-Agder

Land Norge

Telefon

Mobiltelefon 41473912

Epost-adresse fmvabvi@fylkesmannen.no

Søknadssvar skal sendes til Registrert bostedsadresse

Utvikling av forvaltningsknutepunkt

Navn på tiltaket VOS knutepunkt informasjonsenter Kristiansand

Nærmere beskrivelse av tiltaket

Verneområdestyret ønsker å etablere et aktivt senter for informasjon om natur og friluftslivsmuligheter inkludert bærekraftig bruk og vern av natur, landbruk, friluftsliv og samfunnsmessig naturbasert verdiskaping. Senteret skal etableres sammen med Midt-Agder friluftsråd og Fylkesmannen i Rådhusgt 6, Kristiansand sentrum. Det skal bli en aktiv møteplass for å utvikle interesse og samarbeid blant folk flest.

Informasjon om natur- og friluftsmuligheter vil skje via tre kanaler:

1. Aktiv skrankeinformasjon fra naturkyndig person ansatt i friluftsrådet i vanlig åpningstid ca 0900-1430.
2. Interaktivt "natur og friluftsvindu" - som kan betjenes av publikum hele døgnet.
Dette er et vindu med touch-system der du kan operere en nettside f eks få 3d kart som viser tilrettelagte områder og filmer fra disse. Nettsiden skal kunne administreres av autoriserte personer fra en pc hvor som helst i fra.
3. Permanent natur- og friluftslivsutstilling - som kan besøkes i vanlig åpningstid ca 0900-1430
Grunnleggende informasjon om viktig naturmangfold, tilrettelagte områder, relevant basisøkologi verneområder osv.

Lokalet skal også kunne brukes til mindre møter og visning/lansering av relevante mobile natur- og friluftslivsutstillinger.

Lokalet disponeres av Midt-Agder friluftsråd som dekker driftsutgifter til husleie mv.

Total investeringskostnad for å få senteret opp og gå i rimelig tid, er 1,1 mill kr. Basis teknologi i form av skjerm, manøvreringsteknologi, programvare mv kan gjøres tilgjengelig innen rammen av 400 000 kr. Det er i tillegg behov for kr 300 000 i bilder, filmer, historier, lyd osv. Det legges opp til en betydelig egeninnsats i form av tid og dekning av diverse utgifter med samlet verdi tilsvarende kr 400 000.

Miljødirektoratet søkes om støtte på kr 700 000 til å dekke direkte utgifter til kjøp av eksterne tjenester, hardware og produkter. Midt-Agder friluftsråd, Fylkesmannen i Vest-Agder og Verneområdestyret er innstilt på å delta med en egeninnsats/egne midler tilsvarende en verdi på kr 400 000.

Lokalet disponeres fra skrivende stund. Partene er klar for å iverksette umiddelbart, dersom nødvendige midler stilles til disposisjon. Det interaktive vinduet og utstillingen skal stå ferdig til bruk innen 1. mai 2015. Dersom det er viktig aht til tildeling, så kan tiltaket forseres for snarligere ferdigstilling.

Søkerkategori Fylkesmann

Tiltakstype Utstilling

Gjennomføring av tiltak/prosjekt

Varighet 01.06.2014 - 01.05.2015

Prosjektleder / kontaktperson

Navn Bjørn Vikøyr

Telefon 41473912

E-post fmvabvi@fylkesmannen.no

Kostnadsoverslag / Budsjett

Kostnadsoverslag/budsjett - VOS knutepunkt informasjonsenter Kristiansand	1 år	2 år
Lønn (egen)	200 000	0
Lønn (leid)	0	0
Transport (kjøring)	0	0
Diverse utgifter	200 000	0
Hardware	250 000	0
Nettside	150 000	0
Filmer o l	150 000	0
Utstilling permanent	150 000	0
Sum kostnader	1 100 000	0

Finansiering

Finansiering av tiltak(ene)	Beløp
Samlet kostnad ved tiltak(ene)	1 100 000
- Dugnadsinnsats	200 000
- Andre offentlige tilskudd	200 000
- Annen finansiering	0
- Egne midler	50 000
= Omsøkt tilskudd fra miljøforvaltningen	650 000

Kan tiltaket/deler av tiltaket gjennomføres med mindre tilskudd enn omsøkt? Ja
Tiltaket kan deles i to over to år.

Vedlegg

Filnavn	Beskrivelse
IMG_1961[1].JPG	Bilde
IMG_1962[1].JPG	Bilde
IMG_1963[1].JPG	Bilde
IMG_1968[1].JPG	Bilde
KNUTEPUNKTSTRATEGI JUNI 2014.pdf	Prosjektbeskrivelse

Merknad

Vedlagte "Knutepunktstrategi" er utformet under tidspress basert på signaler gitt i verneområdestyret og drøftinger med daglig leder i Midt-Agder friluftsråd. Strategien vil bli gjenstand for bearbeiding og formell behandling så snart det er hensiktsmessig. Dette vil bli gitt topp prioritet ved tildeling av midler.

Vedlegg sendt per post Nei

Mottaker

- Miljødirektoratet

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder

[sign]

Leverert dato 06.06.2014

Kristiansand 6. juni 2014

Strategi for

Verneområdestyrets knutepunkt

Kristiansand

1. Mål

Det overordnede målet for verneområdestyrets virksomhet er å legge til rette for og bidra til at verneformålet oppfylles. Verneformålet i Oksøy-Ryvingen landskapsvernrområde er:

«å ta vare på et sammenhengende skjærgårdslandskap lite preget av tekniske inngrep, som er representativt for Sørlandskysten. Dette skjærgårdslandskapet karakteriseres av en sjøoverflate som brytes av mange, lave avslepne øyer, holmer og skjær, med tilhørende naturtyper, flora, fauna, kulturminner og kulturlandskap, herunder kystlynghei og de karakteristiske uthavnene. Allmennheten skal ha mulighet til naturopplevelser gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

For å oppfylle verneformålet over tid er økt kunnskap blant folk flest, om hensikten med vernet, naturkvalitetene og økologiske prosesser, viktig. Verneområdestyret har i sin arbeidsstrategi uttrykt ønske om aktiv informasjon til natur- og friluftslivsinteresserte i kystregionen. Vi ser en klar styrke i å samarbeide med friluftsrådene, kommunene og fylkesmannen.

For å oppnå verneformålet over tid vil verneområdestyret legge til grunn følgende mål:

- A. Verneområdestyrets knutepunkt skal ha *høy kompetanse* på bærekraftig bruk og vern av natur- og kulturlandskap, landbruk, friluftsliv, samfunnsmessig naturbasert verdiskaping, formidling og kommunikasjon. Knutepunktet skal arbeide aktivt for bredt samarbeid med berørte etater, organisasjoner og interesserte enkeltpersoner.
- B. Verneområdestyret skal ha et *aktivt senter for informasjon om natur og friluftslivsmuligheter* inkludert bærekraftig bruk og vern av natur, landbruk, friluftsliv og samfunnsmessig naturbasert verdiskaping. Senteret skal være en aktiv møteplass for å utvikle interesse og samarbeid blant folk flest.

Vi ønsker å fokusere spesielt på barn og unge i kystregionen.

2. Strategi

Verneområdestyret skal være en pådriver for bærekraftig landbruk, friluftsliv og bevaring av vernet natur- og kulturlandskap i et langsiktig og samfunnsmessig perspektiv.

A. Høy kompetanse

POSTADRESSE:
VERNEOMRÅDESTYRET
POSTBOKS 513 LUNDSIDEN
4605 KRISTIANSAND – VOS@FMVA.NO

VERNEOMRÅDEFORVALTER
POSTBOKS 192
4502 MANDAL – BVI@FMVA.NO

BESØKSADRESSE:
BRYGGEGATA 10,
MANDAL

TELEFON:
DIREKTENUMMER: +47 414 73 912

E-POST:
VERNEOMRÅDESTYRET: VOS@FMVA.NO
VERNEOMRÅDEFORVALTER: BVI@FMVA.NO
WEB: WWW.NASJONALPARKSYRE.NO
OKSØY-RYVINGEN

ORG.NR: NO 964 967 091 MVA

Aktiv kunnskaps- og kompetanseheving i knutepunktet skal prioriteres så langt verneområdeforvalteren finner det hensiktsmessig.

B. Aktivt senter for informasjon om natur og friluftslivsmuligheter

Publikumsinformasjon skal skje gjennom interaktive vindu og faste utstillinger på tre steder i kystregionen: Kristiansandregionen (Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde mv), Flekkefjord (Flekkefjord landskapsvernområde), Lista (Lista fyr våtmarksenter).

Et senter i Kristiansandregionen er sterkt ønskelig i samarbeid med Midt-Agder friluftsråd, Kristiansand kommune, fylkesmannen, fylkeskommunen og reiselivsnæringen med flere. Et senter i Flekkefjord er sterkt ønskelig, i samarbeid med Lister friluftsråd, Flekkefjord kommune og Smaabyprosjektet. Lista fyr våtmarksenter er fokusert i annen sammenheng i forlengelse av verdiskapingsprosjektet Sørnorsk kystnatur, og utdypes ikke videre her.

Vi ser for oss at det kan utvikles en felles plattform av hardware, nettside, layout og design som kan brukes på de tre sentrene, så langt hensiktsmessig.

Siden det foreligger en konkret og interessant invitasjon fra Midt-Agder friluftsråd, konkretiseres denne del av strategien videre.

3. Hvem står bak knutepunktets senter for i Kristiansand?

Midt-Agder friluftsråd har leid det tidligere turistkontoret på bakkeplan i Rådhusgata 6 i Kristiansand. Lokalet ligger svært sentralt og strategisk for å nå et bredt og mangfoldig publikum. Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområde og Fylkesmannen i Vest-Agder er invitert til å bli en aktiv part i utvikling av informasjon om verdifull natur og friluftsliv. Statens naturoppsyn vil bli trukket inn så langt hensiktsmessig. Andre viktige samarbeidspartnere er: Kristiansand kommune, Miljødirektoratet, Vestagdermuseet, Lister og Lindesnes friluftsråd, Kristiansand turistkontor, næringsaktører, organisasjoner.

4. Senter for natur- og friluftslivsinformasjon i Kristiansand

Informasjon om natur- og friluftskvaliteter vil skje via tre kanaler:

1. Aktiv skrankeinformasjon fra naturkyndig person ansatt i friluftsrådet i vanlig åpningstid ca 0900-1430.

2. Interaktivt "natur og friluftsvindu" - som kan betjenes av publikum hele døgnet. Dette er et vindu med touch-system der du kan operere en nettside f eks få 3d kart som viser tilrettelagte områder og filmer fra disse. Nettsiden skal kunne administreres av autoriserte personer fra en pc hvor som helst i fra.

3. Permanent natur- og friluftslivsutstilling - som kan besøkes i vanlig åpningstid ca 0900-1430
Grunnleggende informasjon om viktig naturmangfold, tilrettelagte områder, relevant basisøkologi verneområder osv.

Lokalet skal også kunne brukes til mindre møter og visning/lansering av relevante mobile natur- og friluftslivsutstillinger.

Det er avtalt en idedugnad med deltakelse fra sentrale aktører 26. juni i år.

Vi har kontakter i næringslivet som garanterer for at basis teknologien kan gjøre tilgjengelig i rimelig tid.

5. Kostnader

Investering

Total investeringskostnad for å få senteret opp og gå i rimelig tid, er 1,1 mill kr. Basis teknologi i form av skjerm, manøvreringsteknologi, programvare mv kan gjøres tilgjengelig innen rammen av 400 000 kr. Det er i tillegg behov for kr 300 000 i bilder, filmer, historier, lyd osv. Det legges opp til en betydelig egeninnsats i form av tid og dekning av diverse utgifter med samlet verdi tilsvarende kr 400 000.

Drift

Midt-Agder friluftsråd er innstilt på å la verneområdestyret og fylkesmannen få ha utstillinger i lokalet fritt for leie de første fem årene, basert på en betydelig deltakelse i etableringen av det interaktive vinduet og utstillingen.

6. Finansiering

Miljødirektoratet søkes om støtte på kr 700 000 til å dekke direkte utgifter til kjøp av eksterne tjenester, hardware og produkter. Midt-Agder friluftsråd, Fylkesmannen i Vest-Agder og Verneområdestyret er innstilt på å delta med en egeninnsats/egne midler tilsvarende en verdi på kr 400 000.

7. Gjennomføring

Lokalet er til disposisjon fra skrivende stund. Partene er klar for å iverksette umiddelbart, dersom nødvendige midler stilles til disposisjon. Det interaktive vinduet og utstillingen skal stå ferdig til bruk innen 1. mai 2015. Dersom det er viktig å ha til tildeling, så kan tiltaket forseres for snarligere ferdigstilling.

Bjørn Vikøyr
verneområdeforvalter

i forståelse med daglig leder Per Svein Holthe, Midt-Agder friluftsråd og miljøverndirektør Ørnulf Haraldstad, Fylkesmannen i Vest-Agder

KOPI

Fylkesmannen i Vest-Agder
Pb 513 Lundsiden
4605 KRISTIANSAND S

Fylkesmannen i Vest-Agder

14 JULI 2014

Ark. .... Sak. 12/3055

Saksbeh. .... Dok. ....

Trondheim, 01.07.2014

Deres ref.:
14050133

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2014/65666

Arkivkode:

Supplerende tildelingsbrev på miljøområdet i 2014 - Informasjon ved forvaltningsknutepunkt Kristiansand - Avtalenummer 14050133

Miljødirektoratet tildeler med dette Fylkesmannen i Vest-Agder midler på miljøområdet.

Vi viser til søknad om midler til informasjon og utstilling ved forvaltningsknutepunktet for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder i Kristiansand, ved Bjørn Vikøyr.

Miljødirektoratet har vurdert søknaden i forhold til rammene og kriteriene for tildeling av midler og i forhold til andre søknader vi har mottatt.

Følgende midler tildeles:

Beskrivelse	Beløp	Kap./post	Prosjekt
Informasjon på forvaltningsknutepunkt i Kristiansand	650 000	142085	14A11034

De tildelte midlene er ikke overførbare til neste år, og eventuelle overskridelser kan ikke påregnes dekket.

Dersom det i forutsetningene for denne tildelingen framkommer at hele eller deler av beløpet kan nyttes til lønnsutgifter, må Fylkesmannen påse at de totale utgiftene inkludert arbeidsgiveravgift ikke overskrider tildelingen.

Rapportering av resultat og forbruk skal for øvrig følge den ordinære styringsdialogen med Miljødirektoratet, med økonomirapportering i henholdsvis foreløpig og endelig årsrapport pr 31.08 og 31.12. Dersom forutsetningene for gjennomføringen (framdrift, økonomisk, mv) endres skal Miljødirektoratet varsles så snart som mulig.

Hilsen

Miljødirektoratet

Ellen Hambro
direktør

Berit Lein
avdelingsdirektør

Kopi:

KMD v/Statsforvaltningsavdelingen

Verneområdestyrene for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord
landskapsvernområder

Fra: Vikøyr, Bjørn[fmvabvi@fylkesmannen.no]

Dato: 04.06.2014 10:04:00

Til: post@flekkefjord.kommune.no

Kopi: Hallgeir Olsen (hallgeir@olsen.as); Olaf Landsverk (olaf.landsverk@miljodir.no); Roar Svindland (roarsvi@online.no); FMVA Postmottak; Miljødirektoratet (post@miljodir.no)

Tittel: Søknad om tillatelse etter motorferdselloven til helikoptertransport for materiell til brolegging av sti mellom Itland og Kjørsfjellet, Flekkefjord landskapsvernområde.

Jeg viser til nedennevnte søknad fra grunneier Hallgeir Olsen om tillatelse til å frakte materialer til brolegging av del av sti mellom Itland og Kjørsfjellet. Dette er et prioritert tiltak fra Verneområdestyret jf Forvaltningsplanen for Flekkefjord landskapsvernområde, der det er et mål om å Opprettholde et godt og helhetlig stinett til Kjørsfjellet og Li (jf tiltak G forvaltningsmål 2). Tiltaket gjennomføres av grunneierne i samarbeid med Statens naturoppsyn og verneområdeforvalteren. Jeg viser også til at verneområdestyret har delegert myndighet til verneområdeforvalter i motorferdselsaker med spesifisert hjemmel i verneforskriften.

Verneområdestyret kan iverksette tiltak for å fremme formålet med vernet, jf forskriften for Flekkefjord landskapsvernområde § 5 1. ledd. Helikoptertransporten er ledd i et tiltak for å kanalisere ferdsel gjennom våte partier av landskapsvernområdet slik at skaden på terrenget minimeres over tid. I tillegg vil det lette framkommeligheten for publikum og grunneier hele året, ikke minst i fuktige perioder da ferdsel i området begrenses som følge av våte myrer o l.

Tiltaket er en del av ønsket tilrettelegging for ferdsel og landbruksdrift i området. Det har en karakter av kvalitetsikring av atkomsten og forebygging av kritiske situasjoner vinterstid både for utegangersauenuheldig slitasje i viktige våtmarksområder. Den vitenskaplige og erfaringsbaserte kunnskapen om effekter av helikopterflyging på sommerstid anses for tilfredstillende til å vurdere saken jf naturmangfoldloven § 8-9. Flyging i en barmarksituasjon sommerstid begrenset til å fly korteste vei til tre 6-10 ulike lokaliteter i heiområdet, antas å ha liten betydning for viltet og økosystemet for øvrig jf naturmangfoldloven § 10. Dette forutsetter at flygingen skjer på en skånsom måte ved at det ikke flys i lav høyde over terrenget slik at hjortevilt ikke minst unge ville og tamme kalver/kje/lam og kyr/hind/rådyrgeit/sauer mv forstyrres minst mulig. Flygingen skal skje på en måte som gir minimal skade for naturmangfoldet og innebærer en miljøforsvarlig driftsmetode jf naturmangfoldloven § 11-12. I dette ligger at verneområdestyret finner det urimelig å kreve at grunneier/tiltakshaver bærer materialene 2-3 km ut i bratt terreng. Vi viser her til at verneforskriften åpner for at forvaltningsmyndigheten har hjemmel til å gi tillatelse til luftfartøy til andre formål som f eks vedlikehold og byggearbeid på bygninger og anlegg, hogst og uttak av trevirke.

På ovennevnte grunnlag vurderer jeg helikoptertransporten slik som omsøkt, som en del av et tiltak som fremmer verneformålet. Tiltaket kan derfor igangsettes under forutsetning av at kommunen gir nødvendige tillatelser etter motorferdselloven med forskrifter.

Vi ber om snarlig behandling av søknaden i forhold til motorferdselloven med forskrifter.

Jeg ber om at utfallet av saken sendes grunneier/søker med kopi til meg snarest.

Vennlig hilsen

**VERNEOMRÅDESTYRET FOR
OKSØY-RYVINGEN OG
FLEKKEFJORD
LANDSKAPSVERNOMRÅDER**

Bjørn Vikøyr

verneområdeforvalter tlf +47 414 73 912 – +47 38 17 62 19 fmvabvi@fylkesmannen.no.

Fra: Hallgeir Olsen [mailto:hallgeir@olsen.as]
Sendt: 21. mai 2014 18:33
Til: Vikøyr, Bjørn
Emne: Helikoptertransport sti-materiell Itland - Litlehåland.

Til: Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord Landskapsvernområder.

I forbindelse med en oppgradering av stien mellom Itland og Kjørsfjell i Flekkefjord Kommune skal det legges oppbygget sti av plank over et myrområde på ca. 200 meter. Myrområdet strekker seg fra de gamle tuftene på Litlehåland og mot Itland.

Det er planlagt frakt av materiell med helikopter fra Itland og vi vil med dette søke om flytillatelse inn over landskapsvernområdet.

Antar at materiellet må fordeles på mellom 6 og 10 separate løft. Transporten vil skje i siste halvdel av juni-2014.

Avventer en forhåpentligvis positiv tilbakemelding.

Mvh.
Grunneier.
Hallgeir Olsen
Lilleheia 17
4400 Flekkefjord
Tlf. 99485518

Fra: Ellen Frisell[Ellen.Frisell@flekkefjord.kommune.no]
Dato: 05.06.2014 14:52:09
Til: halgeir@olsen.as
Kopi: Vikøyr, Bjørn
Tittel: Helikoptertransport sti-materiell Itland - Litlehåland

---

Hei.

Oversender vedlagt vedtak vedr. søknad om tillatelse etter motorferselloven til helikoptertransport for materiell til brolegging av sti mellom Itland og Kjørstellet, [Flekkefjord](#) landskapsvernområde.

Sendes i papirformat med posten i dag.

Vennlig hilsen
Landbruk- skog og miljø
[Ellen Frisell](#)
sekretær

FLEKKEFJORD KOMMUNE

Grunneier Hallgeir Olsen
Lilleheia 17

4400 FLEKKEFJORD

Deres ref.:	Arkiv-ID: 10/4- 56	Arkivkode: K01	Saksbeh.: Ellen Frisell	Dato: 05.06.2014
	Journal-ID: 14/9145		Telefon: 38 32 81 93	

Søknad om tillatelse etter motorferdselloven til helikoptertransport for materiell til brolegging av sti mellom Itland og Kjørsfjellet, Flekkefjord landskapsvernområde.

Henviser til søknad og behandling hos verneområdestyret for Flekkefjord landskapsvernområde.

Etter delegert myndighet, i medhold av delegasjonsreglementet for Flekkefjord kommune, vedtatt i Flekkefjord bystyre 14.06.07, revidert den 02.04.2009, er følgende vedtak fattet:

Flekkefjord kommune gir, med hjemmel i § 6 i loven om motorferdsel i utmark og vassdrag, grunneier Hallgeir Olsen tillatelse til helikoptertransport av materialer ifm brolegging av del av sti mellom Itland og Kjørsfjell. Helikopter-transporten skal skje i samsvar med søknad og vedtak fra verneområdestyret. Tillatelsen gjelder ca 6 til 10 separate løft, i siste halvdel av juni 2014.

Klageadgang:

Dette vedtaket er et enkeltvedtak i henhold til forvaltningsloven som kan påklages. Frist for å klage er satt til tre uker etter mottakelse av dette brevet. Eventuell klage skal sendes: Flekkefjord kommune, Kirkegt. 50, 4400 Flekkefjord. Se vedlagte orientering.

Med hilsen
Landskap- skog og miljø

Ellen Frisell
Sekretær

Kopi til:
Verneområdeforvalter
Bjørn Vikøyr

Flekkefjord kommune
Kirkegaten 50
4400 Flekkefjord
Telefon: 38 32 82 00
Telefax: 38 32 82 09

E-post:
post@flekkefjord.kommune.no
www.flekkefjord.kommune.no
Org.nr. 964 967 369
Bankgiro 3201 56 00933

LANDBRUKSFORVALTNINGEN

LINDESNES-MANDAL

Jon Tore Øien
Karl Johan 5
4516 MANDAL

Fylkesmannen i Vest-Agder

11 AUG. 2014

Ark. .... Sak. 14/1087

Saksbeh. .... Dok. ....

KOPI

DERES REF.

VÅR REF.

SAKSBEHANDLER

ARKIVKODE

DATO

9995/2014 - 2014/608

Børje Svensson

07.08.2014

SVAR: SPØRSMÅL OM OPPSETTING AV GJERDE FOR UTEGANGSAU I RYVINGEÅSEN, OKSØY-RYVINGEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE

Hei Jon Tore!

Etter ditt telefonvarsel den 29.7.2014 har jeg tatt del av vedtak i verneområdestyret den 22.4.2014 (utvalgssak nr 23/14).

Jeg savner fortsatt kopi av søknad fra 5 navngitte søkere inklusive skisse over ønsket område og strekning for nytt gjerde. Dette gjerde er oppgitt til en lengde av 175 m på Ryvingeåsen. Kan du assistere meg ved å sende disse kompletteringene? *

Du oppgir at avsperrert areal er 120 daa. Jeg har ikke grunnlag for å forstå hvor gjerde er oppsett og hvor det avsperrerte arealet er.

I tillegg er det ønskelig at eventuelle skadelige inngrep ved motorferdsel eller oppsett av gjerde blir godt dokumentert.

Første trinn for å løse eventuelle problem med 2 konkurrerende beitelag og 2 saueraser i det samme området bør være å snakke sammen. Selvfølgelig må de to beitelagene fra hver sin side av gjerdet sikre at dyrene ikke kan ta seg over til annen side og evt ødelegge avlsarbeidet.

Neste trinn blir så å melde inn eventuelt ulovlige tiltak til verneområdestyret for fornyet behandling.

Vennligst bare ta kontakt om du ønsker flere synspunkt.

Med hilsen

Børje Svensson
saksbehandler
Tlf. 951 11 842

Postadresse: Postboks 183, 4524 Lindesnes

E-post: postmottak@lindesnes.kommune.no

Tlf.: 38 25 51 00

Besøksadresse: Rådhusveien 5, 4520 Sør-Audnedal

Bankgiro: 3138.07.00029

Fax: 38 25 88 35

Internettadr.: www.lindesnes.kommune.no

Org.nr.: 964 966 664

Kopi til:

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord

- * Jeg savner adresse til det konkurrerende beitelaget.
Regner med at dette brev vid behov blir distribuert
til andre medlem av Berge Sauelag.

Fra: Anne Kathrine Abrahamsen[anne.kathrine.abrahamsen@flekkefjord.kommune.no]
Dato: 08.08.2014 10:38:12
Til: FMVA Postmottak; postmottak@vaf.no; 'ke@ar-kj.no'; Dag.Nevestad@marmuseum.no; Sverre Thele; Vikøyr, Bjørn
Tittel: Melding om vedtak i DUS-sak 309/14: Etablering av brygge på Prestøy, Lister skjærgårdspark - Flekkefjord kommune

---

Til orientering.

Fylkesmannens ref: 2014/1654
Fylkeskommunes ref: 09/00682
Egen ref: 09/389

Oversendelse av vedtak datert 08.08.14
Sak: Oppføring av brygge på Prestøy
Sted: Gbnr.12/1, 2, 3 og 54 – Prestøy, Flekkefjord
Søker: Lister Skjærgårdspark

Med hilsen
Flekkefjord kommune – Teknisk forvaltning

Anne-Kathrine Abrahamsen
Fagansvarlig byggesak

Telefon: 38 32 80 78 og e-post: aka@flekkefjord.kommune.no

cid:image001.jpg@01CEE6D8.8EFA5D20

Side 46

Flekkefjord kommune
Kyrkegaten 50
4400 Flekkefjord
Telefon 38 32 80 00
Telex 38 32 80 01

E-post:
post@flekkefjord.kommune.no
www.flekkefjord.kommune.no
Org.nr. 964 967 369
Bankgr. 3201 56 00933

FLEKKEFJORD KOMMUNE

Arentz & Kjellesvig AS
Standgt. 32

4400 Flekkefjord

Deres ref.:	Arkiv-ID	09/389 - 22	Arkivkode:	Saksbeh:	Anne-Kathrine Abrahamsen	Dato:
	Journal-ID:	14/10490	12/1, 2, 3, 54, ,	Telefon:		08.08.2014

Vedtak i DUS-sak 309/14: Etablering av brygge på Prestøy, Lister skjærgårdspark

SAKSGANG			
Styre, utvalg, komite m.m.	Møtedato	Saksnr.	Saksbehandler
Delegert fra utvalg for samfunn	08.08.2014	309/14	AKA

Vedtak:

I medhold av plan- og bygningsloven (pbl.) § 19-2, 2. ledd gis det dispensasjon for etablering av ilandstigningsbrygge i tre i Kystsoneplanens område avsatt til LNF-formål på Prestøy og pbl. § 1-8 (forbud mot tiltak i 100-metersbeltet) idet hensynene bak bestemmelsene ikke blir vesentlig tilsidesatt.

Tiltaket er senest behandlet og godkjent i Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområde den 07.07.14.

Kommunen gir rammetillatelse til ilandstigningsbrygge i tre på Prestøy gnr. 12 bnr. 1, 2, 3, 54 endelig revidert søknad mottatt 05.08.14, jf. plan- og bygningsloven (pbl.) § 20-1, litra a).

Fritak for nabovarsel av endret plassering gis i tråd med pbl. § 21-3, andre ledd.

Det vises for øvrig til søknadens vedlagte dokumenter, herunder tegninger (datert 05.08.14), kart (revisjon C datert 30.06.14) og beskrivelse, senest revidert søknad mottatt 05.08.14.

Gjennomføringsplan datert 20.03.14 godkjennes.

Flekkefjord kommune
Kirkegaten 50
4400 Flekkefjord
Telefon: 38 32 80 00
Telefax: 38 32 80 01

E-post:
post@flekkefjord.kommune.no
www.flekkefjord.kommune.no
Org.nr. 964 967 369
Bankgiro 3030 05.14541

Vedtaket er fattet etter delegert myndighet til rådmannen i Flekkefjord bystyre 8. september 2011 i medhold av kommuneloven § 23, punkt 4.

Det er tiltakshavers fulle ansvar at arbeidene utføres i henhold til plan- og bygningsloven og at forskriftene til loven følges. Eventuelle endringer må omsøkes og godkjennes av kommunen før de kan gjennomføres. Intet arbeid må utføres utover det som er omfattet av tillatelsen.

Søknaden:

Eiendom:	12/1, 2, 3 og 54
Byggested:	Prestøy
Tiltakshaver:	Lister Skjærgårdspark
Tiltak:	Ilandstigningsbrygge i tre – naturtilpassede materialer
Areal:	Ca. 15 kvm – høyde ca. 80-90 cm og bryggefront ca. 5 m
Gjeldende plangrunnlag:	Kystsoneplan / Kommunedelplan for Hidra og Andabeløy
Planformål:	LNF «område av særlig betydning for friluftslivet»
Annet:	Området er del av Skjærgårdsparken Lister

Saksopplysninger:

Saksbehandlingen:

Rammesøknad ble mottatt den 20. mars d.å. Saken ble oversendt til uttalelse og tilbakemelding fra Fylkeskommunen er mottatt henholdsvis den 25. april og Fylkesmannen den 12. mai.

Det ble i medhold av kulturminneloven foretatt marinarkeologisk befaring av Norsk Maritimt Museum i mai. Som følge av befaringen ble det mottatt revidert søknad, endring av plassering, den 23. juni d.å., samt den 05.08.14. Materialvalget er også endret ved endringssøknad den 05.08.14.

Det er fattet følgende vedtak i Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområde den 07.07.14;

Vedtak

Verneområdestyret gir Flekkefjord kommune med hjemmel i forskriften for Flekkefjord landskapsvernområde § 3punkt 1.3 e, tillatelse til å bygge ei trebrygge i naturtilpassede materialer som omsøkt på ca 15 m² i Kjerringvika på Prestøy, med bryggefront ca fire-fem meter, høyde over havet 70 -80 cm og areal som vist på vedlagte fotopåtegning.

Tiltaket må prosjekteres og bygges av kvalifisert foretak. Brygga skal være ei ilandstigningsbrygge. Fortøyning ved brygga som kan fortrenge andres ilandstigning må ikke tillates. Flekkefjord kommune er ansvarlig for vedlikehold. Tillatelsen gjelder i tre år og kun i forhold til forskriften for Flekkefjord landskapsvernområde. Tiltakene må i tillegg avklares i forhold til kommuneplanen, plan- og bygningsloven og havne-/farvannslovgivningen.

(Enstemmig 4 stemmer – ett forfall)

Nabomerknader:

Etter de revideringer som er foretatt foreligger det ikke merknader fra grunneier.

Dispensasjon:

Kommunen behandler søknader om dispensasjon i medhold av og på vilkår fastsatt i plan- og bygningslovens § 19-2, det hitsettes:

§ 19-2. Dispensasjonsvedtaket

Kommunen kan gi varig eller midlertidig dispensasjon fra bestemmelser fastsatt i eller i medhold av denne lov. Det kan settes vilkår for dispensasjonen.

Dispensasjon kan ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelse, blir vesentlig tilsidesatt. I tillegg må fordelene ved å gi dispensasjon være klart større enn ulempene etter en samlet vurdering. Det kan ikke dispenseres fra saksbehandlingsregler.

Ved dispensasjon fra loven og forskrifter til loven skal det legges særlig vekt på dispensasjonens konsekvenser for helse, miljø, sikkerhet og tilgjengelighet.

Ved vurderingen av om det skal gis dispensasjon fra planer skal statlige og regionale rammer og mål tillegges særlig vekt. Kommunen bør heller ikke dispensere fra planer, lovens bestemmelser om planer og forbudet i § 1-8 når en direkte berørt statlig eller regional myndighet har uttalt seg negativt om dispensasjonssøknaden.

Departementet kan i forskrift gi regler for omfanget av dispensasjoner og fastsette tidsfrist for behandling av dispensasjonssaker.

Som det fremgår av bestemmelsen skal kommunen ikke gi dispensasjon dersom hensynene bak bestemmelsen eller lovens formålsbestemmelse blir vesentlig tilsidesatt. I tillegg kan man ikke gi dispensasjon med mindre man etter en samlet vurdering kommer til at det er klart større fordeler enn ulemper ved å gi dispensasjon. Dersom man kommer til at det foreligger klart større fordeler «kan» kommunen gi dispensasjon. Kommunen kan også sette vilkår for en eventuell dispensasjon.

Det er søkt om dispensasjon fra formålet LNF, herunder område av særlig betydning for friluftslivet, i Kystsoneplan og pbl. § 1-8, forbud mot tiltak i 100-metersbeltet ved sjø.

Søknaden er begrunnet med blant annet følgende;

Begrunnelse for dispensasjonssøknaden er ønske om å gjennomføre tiltak i vedtatt Forvaltningsplan for Skjærgårdsparken Lister. Området er betegnet som nr. 7 i denne planen. Hensikten med tiltaket er å tilrettelegge området for allmenn rekreasjon og friluftsliv.

Uttalelser fra eksterne myndigheter:

De endringer som er foretatt i saken ut over rammesøknad av 07.02.14 er ikke oversendt til uttalelse, idet endringene har vært i tråd med øvrige fagmyndigheters uttalelser, samt områdestyrets vedtak og etter marinarkeologiske undersøkelser i området.

Fylkesmannen i Vest-Agder

Fylkesmannen har i brev datert 30.04.14 kommentert tiltak slik:

Miljøvernavdelingen forutsetter at tiltaket gis en utforming som er best mulig tilpasset kystlandskapet. Utover dette har vi ingen merknader til søknaden.

Vest-Agder Fylkeskommune

I brev datert 23.04.14 ble følgende bemerket;

Det er på vegne av Lister Skjærgårdspark søkt om etablering av steinplatting/-brygge på ovennevnte sted. Tiltaket inngår i forvaltningsplan for landskapsvernområdet.

Fylkeskommunen har ingen planfaglige merknader til tiltaket.

Forholdet til kulturminner og kulturmiljø

Vi har forelagt saken for Norsk Maritimt Museum som i e-post av 7.04.14 opplyste at det har kommet nye opplysninger om Prestøy, bl.a. med registreringer av steinalderfunn i nærheten av området for bryggeanlegget. Museet må derfor foreta befaring av arealene.

Befaringen ble gjennomført i uke 15 med det resultat at det må foretas ytterligere marinarkeologiske undersøkelser. Dette vil bli gjennomført i løpet av kort tid.

Inntil forholdet til kulturminneloven er avklart kan ikke tiltaket gjennomføres.

Norsk Maritimt Museum

Kommunen fikk oversendt uttalelse den 20.05.14. Følgende fremgår av uttalelsen:

Norsk Maritimt Museum har befart brygge arealene på Prestøy og ved Napp, med hensyn til marine kulturminner. På Prestøy er det registrert kulturminner av høy alder like ved det omsøkte anlegget. Prøvestikking bekreftet boplassfunn helt nede i fjæra ved et første anleggsalternativet, -som siden ble forlatt. På lokaliteten for det nye alternativet, lenger nord, ble det ikke funnet artefakter i sjøen. Museet har således ingen merknader til inngrepet på den nye lokaliteten, men påpeker at flere kulturminner er påtruffet i umiddelbar nærhet på land. Det bør også vurderes om reversible inngrep som trebrygger boltet til fjell er gunstigere enn 30 kvadratmeter betongstøp, kulturhistorisk sett.

Vurdering:

Innenfor landbruks-, natur- og friluftsområder (LNF-området) er det, med unntak av bygninger tilknyttet landbruket, et generelt byggeforbud. I forhold til byggeforbud i 100-metersbeltet langs sjø er for å hindre nedbygging av strandsonen og sikre allmennheten tilgang.

Området er i Kystsoneplanen avsatt til område av særlig betydning for friluftslivet. Formålet til verneområdestyret er å bevare verneområdene gjennom å legge til rett for gode naturopplevelser. Tiltaket er i tråd med det styret har vedtatt for området og de tilpasninger som er gjort for materialvalg for en best mulig naturtilpasset ilandstigningsbrygge. Dette er også i tråd med Fylkesmannens kommentar i oversendelsen, samt uttalelsen fra Norsk Maritimt Museum.

Bryggen har som formål å bedre tilrettelegge for allmennhetens bruk og tilgang til området og man ser det som positivt at tiltaket gjennomføres og tiltaket styrker hensynet til friluftsliv.

Kommunen ser heller ikke at hensynene bak formålene vil vesentlig tilsidesettes ved en dispensasjon. Det vil være til fordel for allmennheten at bryggen etableres ved økt tilrettelegging og tilgjengelighet. Bryggen er en del av en helhetlig plan for Skjærgårdsparken Lister.

Konklusjon:

Etter en konkret helhetsvurdering er man kommet til at det vil være tilrådelig å gi dispensasjon fra byggeforbud i LNF-formål og 100-metersbeltet.

Godkjenninger:

Følgende tiltak har fått godkjent ansvarsrett, jf. gjennomføringsplan:

Foretak	Org.nr.	L/S*	Funksjon/Tiltaksklasse/Ansvarsområde
Arentz & Kjellesvig AS	985 467 102	L/S	SØK, PRO / T1 / Konstruksjonssikkerhet og fundamentering

* S = sentral godkjenning, L = lokal godkjenning

Gebyr:

Gebyr utstedes ikke, jf. gebyrregulativ § 12.

Forhold til annen lovgivning og private rettsforhold:

Tillatelsen er gitt i henhold til plan- og bygningslovgivningen og den gir ikke uten videre rett til å bygge i forhold til annen lovgivning eller privatrettslige forhold, jf. pbl. § 21-6.

Bortfall av tillatelse:

Tillatelsen har gyldighet i 3 år fra vedtaksdato, jf. pbl. § 21-9. Ved eventuell klage på vedtaket begynner fristen å løpe fra dato for det endelige vedtaket i klagesaken. Er tiltaket ikke satt i gang innen 3 år faller tillatelsen bort. Det samme gjelder hvis tiltaket innstilles i mer enn 2 år. Fristene kan ikke forlenges, jf. pbl. § 21-9 første ledd.

Ferdigattest:

Søknadspliktige tiltak skal avsluttes med ferdigattest som utstedes av Teknisk forvaltning når det foreligger nødvendig sluttokumentasjon (tegninger) og søknad om ferdigattest, jf. pbl. § 21-10.

Teknisk forvaltning skal ha tegninger som viser tiltaket slik det er utført. Eventuelle endringer fra tidligere godkjente tegninger skal identifiseres slik at teknisk forvaltning kan vurdere endringene før ferdigattest gis, jf. byggesaksforskriften §§ 8-1 og 8-2.

Tiltakshaver er selv ansvarlig for at plasseringen blir i henhold til tillatelsen.

Klageadgang:

Dette vedtaket er et enkeltvedtak i henhold til forvaltningsloven som kan påklages. Frist for å klage er satt til tre uker etter mottakelse av dette brevet. Eventuell klage skal sendes: Flekkefjord kommune, Kirkegaten 50, 4400 Flekkefjord. Se vedlagte orientering.

Det gjøres oppmerksom på:

- Kommer det klage på et vedtak er ikke saken endelig avgjort før klagen er behandlet av Fylkesmannen i Vest-Agder. Klagebehandlingen kan medføre at vedtaket blir endret. Igangsetting før klage er avgjort skjer på egen risiko.

Med hilsen

Anne-Kathrine Abrahamsen
Saksbehandler

ORIENTERING OM KLAGEADGANG

KLAGEORGAN

Avgjørelsen kan påklages til Fylkesmannen i Vest-Agder som har fått delegert myndighet fra Kommunal- og regionaldepartementet til å avgjøre saker om klage over vedtak i plan- og byggesaker.

KLAGEADRESSAT

Klagen skal sendes til:

Flekkefjord kommune
Kirkegaten 50
4400 Flekkefjord

KLAGEFRIST

Klagefristen er 3 uker fra den dag dette brev kom frem. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp. Dersom klagen overskrider klagefristen kan vi se bort fra klagen. Det kan søkes om forlengelse av fristen. En slik søknad må begrunnes.

INNHALDET I KLAGEN

Det må presiseres:

- Hvilket vedtak det klages over. Saksnummer må oppgis.
- Årsaken til klagen
- Den eller de endringer som ønskes
- Eventuelle andre opplysninger som kan ha betydning for vurderingen av klagen

Klagers navn og adresse må oppgis. Klagen må undertegnes.

UTSETTING AV GJENNOMFØRINGEN AV VEDTAKET

Selv om de har klagerett, kan vedtaket vanligvis gjennomføres straks. De kan imidlertid søke om å få utsatt gjennomføringen av vedtaket til klagefristen er ute eller til klagen er avgjort (søke oppsettende virkning). Slik søknad sendes Flekkefjord kommune. Søknaden må begrunnes. Avgjørelse om oppsettende virkning kan ikke påklages, men de kan selv bringe spørsmålet om oppsettende virkning direkte inn for fylkesmannen til ny vurdering.

RETT TIL Å SE GJENNOM SAKSDOKUMENTENE OG TIL Å KREVE VEILEDNING

Med visse begrensninger har de rett til å se gjennom dokumentene i saken. Reglene om dette finnes i forvaltningslovens §§ 18 og 19. De må i tilfelle ta kontakt med Flekkefjord kommune. De vil da få nærmere veiledning om adgangen til å klage, om fremgangsmåten og om reglene om saksbehandlingen.

KOSTNADER VED OMGJØRING AV VEDTAK

Når et vedtak som følge av klage blir endret til gunst for en part, kan parten kreve dekning for vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få vedtaket endret. Forutsetningen er da vanligvis at det organet som traff det opprinnelige vedtaket har gjort en feil slik at vedtaket blir endret. Kravet må settes frem for Flekkefjord kommune senest 3 uker etter at nytt vedtak er mottatt.

Koy NILSEN
FIDSEVEIEN 85
4432 HIDRASUND

Ysthus 25.05.2014

Fylkesmannen i Vest-Agder

27 MAI 2014

Arkiv Sak 17/1609

KoPi

Landskapsverneområdestyret Arkivkode 2013/1609
Postboks 513 Lundsiden
4605 KRISTIANSTAD S.

Ysthus - ad mulig ulovlig anlagt bygge

Se er brev fra Fylkesmannen av 18.12.2013 (vedlagt), at kommuner er bedt om å behandle saken etter naturmangfoldsloven § 48. Er dette gjort? Når bygge ble laget ble det fylgt i sif, skal ikke dette sipes om til sjøfartsmyset i henhold til femnummer. Det var også hammerplass for fiske der det er utfylt og dette området er forsvunnet.

I vedlagte brev fra Fylkesmannen av 18.03.2014 mener fylkesmannen at det ikke er konkludert i saken. Det foreligger alltså forskjellig oppfatning mellom kommuner og Fylkesmannen.

Er det ikke verneområdestyrets ansvar å se til at landskapsvernområde ikke blir ulovlig nedbygget. Landskapsvernområde ble vel vedtatt av regjeringen / Stortinget, så kan det vel ikke være slik at ulovlig bygging skal føle seg naturmangfold på land og i sjø fordi om en kommune har så mange ulovlighetsoppfølginger som har ligget i Ølvis ubehandlet at det til slutt blir gitt amnesti for dette ved å bruke lover / paragrafer i byggningsloven om at overtredelser er av mindre betydning så saken / sakene blir henlagt fordi kommunen ikke har råd eller bemanning nok til å håndtere sakene. Dette bør nok verneområdestyrets formann / leder vite godt om og om han ikke vet det

for nå se for han valdfall sette seg inn i
hva som skjer i hans egen kommune. Han har
jo tidligere vært ordfør og er jo medtellig i
et saker her somt seg opp i saker og ikke
lett skillelig behandlet p.g.a. manglet på penger
stilles.

Vil gjøre de skilting nær fra venemats styre
leder angående at omløpene skal gå ut over
landsbysvenemats, kanskje han får gå i seg selv
og la saker opp politisk i kommunen.
Hvis det ikke blir ordnet opp i denne saken over
samtidig papirer til pressen og hva skal de vite
omade styret skal være til tilgjengelighet?

Med hilsen
Roy Nilsen

NB! Det er ikke vanlig å se utlysninger i
forbitt til gamle og unge kart (foto).

Til fylkesnemner:

Hvornår er første myndighet til å ta over på
landsbysvenemats?

Arkivsaksnr: 2013/4542-0

Saksbehandler: Bjørn Vikøyr

Dato: 12.05.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernomr.	27/14	27.05.2014
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernomr.	33/14	27.08.2014

Retningslinjer for behandling av søknader om tillatelse til ombygging og mindre tilbygg til eksisterende bygninger fra forskriftene for Saksprotokoll i Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernomr. - 27.05.2014

Behandling

Styret foreslår: Saken utsettes.

Vedtak

Saken utsettes.
(Enstemmig)

Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder

Forvalters innstilling

Verneområdestyret vil i sin forvaltning legge til grunn følgende:

Retningslinjer for behandling av søknader om tillatelse til ombygging og mindre tilbygg til eksisterende bygninger fra forskriftene for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder

Ombygging og riving av bygninger er i prinsippet forbudt i landskapsvernområder. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til ombygging og tilbygg til eksisterende bygning jf verneforskriftene for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder § 3 punkt 1.1 og 1.3 punkt b.

Verneområdestyret vil ved behandling av søknader om ombygging og tilbygg til eksisterende bygning, legge til grunn følgende mål:

I landskapsvernområdet skal bygningers historie, landskapsplassering, landskapstilpasning og byggeform i ulike tidsepoker, bevares og komme til uttrykk. Tilbygg og ombygging kan unntaksvis skje dersom dette ikke er til skade for landskapet, naturmangfoldet, kulturminner eller allmenhetens friluftsliv. Utforming av tilbygg og ombygging skal tilpasses bygningsmiljøet og omgivelsene. Det historiske landskapet med karakteristiske elementer som slåttemarker, naturbeitemarker, steingjerder, tufter, rydningsrøyser med videre skal ivaretas og styrkes.

Ved behandling av søknad om dispensasjon for tiltak skal verneområdestyret legge til grunn følgende prinsipper:

1. Landskapet skal bevares. Bygninger skal ikke utvides eller bygges om slik at de blir mer dominerende i landskapet, kommer for nær tursti eller på annen måte er til ulempe for allmenheten. Eiendommer med relativt høyt bebygd areal, må ikke forvente utvidelse av bebygd areal. I slike tilfeller er det som regel ombygging eller omdisponering av areal på annen måte, som kan være aktuelt å vurdere dersom prinsippene i disse retningslinjene er oppfylt.
2. Naturmangfoldet og kulturminner skal bevares.
3. Eksisterende bygninger som har en historisk eller arkitektonisk verdi skal bevares.
4. Tilbakeføring av bygningsfasader er som hovedregel positivt. Ulike deler av bygning med ulik alder, kan i noen tilfeller vurderes særskilt.
5. Tilbygg skal underordnes hovedbygg for eksempel ved merkbart senket mønehøyde og underordnet størrelse. Hvis eksisterende bygg har høy grunnmur, kan lavere grunnmur på tilbygg bidra til dette. Totalt bebygd areal på eiendommen vil bli tillagt vekt i saksbehandlingen.
6. Opprinnelig takvinkel, mønehøyde, material- og fargebruk på eksisterende bygg, skal i hovedtrekk videreføres. Dersom ikke andre hensyn er tungtveiende, skal materialvalg og fargebruk skje ut fra ønsket om å gjøre bygningen minst mulig synlig i landskapet.
7. Fasader må vurderes i det enkelte tilfelle i forhold til byggets karakter og øvrige uttrykk. Vesentlige endringer i fasade må normalt ikke skje.
8. Det må ikke foretas graving, planering, masseutskifting, påfylling eller tildekking som endrer landskapsbildet, naturmangfoldet eller terrengprofilen.
9. Søknader skal først fremmes som søknad om dispensasjon overfor verneområdestyret. Dersom søknaden sendes kommunen, videreformidler kommunen denne til verneområdestyret. Verneområdestyret stiller følgende krav til søknad:
  - a. Situasjonsplan 1:500/1:1000
  - b. Oversiktskart 1:1000/1:5000
  - c. Fasadetegninger av alle fasader i ønsket framtidig bygg, målsatt 1:50/1:100
  - d. Terrengprofil 1:50/1:100
  - e. Begrunnelse inkludert angivelse av eksisterende bebygd areal/bruksareal på eiendommen, spesifisert pr bygning, og ca alder på bygninger/bygningsdeler
  - f. Oversiktsfoto og foto av alle fasader
10. Verneområdestyret skal innhente uttalelse fra fylkeskonservatoren i søknader om ombygging eller rivning av følgende typer bygninger:
  - a. Bygninger eldre enn 1900
  - b. SEFRAK-registrerte bygninger
  - c. Bygninger som ligger i områder regulert til bevaring.
11. Arkitekttegning kan kreves i spesielle tilfeller ved søknad om vesentlig ombygging eller tilbygg.

12. Tilstandsrapport kan kreves i spesielle tilfeller der hele eller hoveddel av hytte/fritidshus søkes revet.

Disse retningslinjene har vært på administrativ høring i Kristiansand, Søgne, Mandal og Flekkefjord kommuner, Fylkesmannen i Vest-Agder, Vest-Agder fylkeskommune og Miljødirektoratet før vedtak. De vil bli tatt inn i utkast til revidert forvaltningsplan for landskapsvernområdene i 2014-15.

Verneområdestyret ber kommunene legge disse retningslinjene til grunn for sin dialog og veiledning.

Verneområdeforvalter bør som følge av disse retningslinjene, ha formell kompetanse på bygningsbevaring.

Saksopplysninger

Bakgrunn

Verneområdestyret har på bakgrunn av et fåtall byggesøknader i landskapsvernområdet, bedt verneområdeforvalter fremme en sak om retningslinjer for ombygging/mindre tilbygg til fritidshus/hytter i landskapsvernområdet. Det vises til at forskriftene for Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen landskapsvernområder har en spesifisert hjemmel som sier at verneområdestyret kan gi tillatelse etter forskriften til «Ombygging og tilbygg/mindre tilbygg til eksisterende bygning.» jf verneforskriften § 3 punkt 1.3 b. Erfaring tilsier at det er ønskelig at hytteeiere får klarere beskjed om hvilke rammer og retningslinjer som gjelder i slike saker.

Det finnes ca 95 fritidsboliger i Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområde: Kristiansand 23, Søgne 26, Mandal 13. Det finnes ca 4 våningshus, 30 fritidsboliger samt 3 større løer og 17 sjøboder i Flekkefjord landskapsvernområde.

Utgangspunktet i verneformålene og vernebestemmelsene er at bygging ikke er tillatt jf verneforskriften § 3 punkt 1.1.

Forskriftene for Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen landskapsvernområder har en spesifisert hjemmel som sier at verneområdestyret kan gi tillatelse etter naturvernforskriften til «Ombygging og tilbygg/mindre tilbygg til eksisterende bygning.».

Forvaltningsplanen for Flekkefjord landskapsvernområde (2010) har følgende mål knyttet til fritidsbebyggelse: Fritidsbebyggelse skal framstå så nøytrale som mulig i landskapet. Eiere av fritidsbebyggelse skal oppleve forutsigbarhet og likebehandling i forhold til søknader om ombygging og tilbygg. Gamle våningshus skal framstå i tråd med tradisjonell byggestil på stedet.

Planen har følgende retningslinjer: *Bygninger i verneområdet (utenom gamle våningshus/uthus) bør tilpasses omgivelsene slik at de blir minst mulig dominerende. Det bør brukes mørke naturtilpassede og ikke reflekterende farger og materialer. Det må påregnes at dette blir satt som vilkår ved eventuelle søknader om utvidelse eller ombygging av eksisterende hytter. Søknad om økonomisk tilskudd for endring til mer naturtilpasset farge på eksisterende bygg kan rettes til forvaltningsmyndigheten. Arbeidsgruppa har valgt ikke å utforme retningslinjer for søknader om riving av bygning, ombygging og tilbygg til eksisterende bygning, gjenoppføring av bygning som går tapt ved brann eller naturskade jf verneforskriften § 3 punkt 1.3 a-c.*

Forvaltningsplanen for Okseøy-Ryvingen landskapsvernområde (2010) har følgende mål knyttet til bygninger: *Eiere av fritidsbebyggelse skal oppleve forutsigbarhet og likebehandling i forhold til forvaltningen av landskapsvernområdet.*

Utdrag fra retningslinjene i forvaltningsplanen (2010):

Søknad om dispensasjon som krever tillatelse fra flere lovverk, behandles etter det strengeste lovverket først. Søknaden sendes til forvaltningsmyndigheten som først behandler saken i forhold til verneforskriften, før kommunen behandler saken etter plan- og bygningsloven. Bygg som endrer landskapets art eller karakter, eller på annen måte er i strid med verneformålet kan ikke tillates. Områdets grad av urørthet og landskapets tålegrense for inngrep vil bli tillagt stor vekt, ved behandling av byggesaker etter verneforskriften.

Gjenoppføring etter brann eller naturskade er søknadspliktig. Det vil normalt bli gitt tillatelse til dette, så lenge plassering, utforming og størrelse er i tråd med opprinnelig bygg. Hvis gjenoppføring av spesielle hensyn ikke kan tillates skal man forsøke å finne alternativ plassering hvor gjenoppføring kan aksepteres.

Eksempler på momenter som kan tillegges vekt ved søknad om oppføring av nytt tilbygg er:

- Tilbyggets omfang i forhold til eksisterende bygning.
- Hvorvidt bygningen endrer ytre karakter som for eksempel farge, takvinkel, takdekke, innsetting/ blanding av vindu, sprosser m.m.
- Om oppføring av tilbygget skjer i sammenheng med en bruksendring av det opprinnelige bygget.
- Tidligere tilbygg og utvidelser vurderes i sammenheng med omsøkte tilbygg.
- Det totale byggets størrelse og dominans. Man ønsker å unngå store bygninger som dominerende i det øvrige landskapet.
- Eventuelle effekter på landskapets art eller karakter.

Andre hensyn ved gjennomføring av tiltak

Det er ønskelig at eksisterende bygg og nye bygg tilpasses omgivelsene slik at de blir minst mulig dominerende innenfor landskapsvernområdet. Det bør brukes mørke naturtilpassede og ikke reflekterende farger og materialer. Materialer bør være av ikke-giftig kvalitet. Søknad om økonomisk tilskudd for endring til mer naturtilpasset farge på eksisterende bygg kan rettes til forvaltningsmyndigheten.

Uthavnen Udvår

De karakteristiske uthavnene er en del av verneformålet. Udvår i Søgne kommune har et preg som gjør at det kan karakteriseres som en uthavn. Vedlikehold og menneskelig tilstedeværelse er en forutsetning for at Udvår skal kunne bevares. Det kan derfor vurderes å åpne for mindre tilbygg/påbygg/ fasadeendringer, samt etablering av stier mellom husene, så lenge dette ikke skjer på en måte som forringer det tradisjonelle preget. Aktuelle tiltak må imidlertid vurderes i hver enkelt sak etter søknad. Ved vurdering av søknad om bygningsmessige tiltak i disse områdene, skal det i tillegg til nevnte momenter tas hensyn til at utforming av bygget skal følge tradisjonell byggestil i nærområdet. Det innebærer at det skal legges vekt på farge på bygget, takvinkel (30- 50 grader), takdekke (fortrinnsvis rød teglstein), innsetting/ blanding av vindu, sprosser mv.

Vurdering

Hytteeier kan som følge av byggeforbudet ikke forvente å få utvide eller bygge om en bygning i landskapsvernområde.

Så kan man tenke seg tilfeller der et tilbygg/ombygging ikke er til skade for landskapet, naturmangfoldet, kulturminner eller allmenhetens friluftsliv. Med tilbygg menes utvidelse av grunnflate. Ombygging vurderes som endring av bygget innenfor eksisterende grunnflate.

Hensikten med retningslinjer for mindre tilbygg/ombygging av bygninger må da være å klargjøre:

- A. Et godt mål for bygningsbevaring i landskapsvernområdet.
- B. Når er et tilbygg/ombygging ikke til skade for landskapet, naturmangfoldet, kulturminner eller allmenhetens friluftsliv.
- C. Hvordan må i så fall tilbygg/ombygging skje, for at det ikke skal skade landskapet, naturmangfoldet, kulturminner eller allmenhetens friluftsliv.
- D. Hvordan bør sakene fremmes og behandles for å fremme kunnskapsbasert og effektiv behandling.

A. Gode mål for bygningsbevaring i landskapsvernområdet.

Det er et generelt mål for bygningsbevaring i Norge å bevare bygningsuttrykk fra ulike tidsepoker. Jeg mener vernområdestyret bør følge opp dette i landskapsvernområdet. Jeg anbefaler verneområdestyret derfor å legge til grunn følgende mål for bygninger i landskapsvernområdet:

I landskapsvernområdet skal bygningers historie, landskapsplassering, landskapstilpasning og byggeform i ulike tidsepoker, bevares og komme til uttrykk. Tilbygg og ombygging kan unntaksvis skje dersom dette ikke er til skade for landskapet, naturmangfoldet, kulturminner eller allmenhetens friluftsliv. Utforming av tilbygg og ombygging skal tilpasses bygningsmiljøet og omgivelsene. Det historiske landskapet med karakteristiske elementer som slåttemarker, naturbeitemarker, steingjerder, tufter, rydningsrøyser med videre skal ivaretas og styrkes.

I dette ligger at vi følger opp nasjonale bevaringshensyn innen vårt forvaltningsområde. Jeg mener dette gir en positiv vinkling på et for mange, viktig tema i skjærgården generelt, og i landskapsvernområdet spesielt. Jeg tror det vil være en fordel i forvaltningen, at vi levendegjør menneskets historiske og nåværende fritidsbruk som tema i vår virksomhet blant annet innen formidling.

Så er det slik at fritidshus og hytter i skjærgården forteller en historie om varierende tilgang på materialer, bygningskompetanse og ideer om hvordan et fritidshus skal se ut, og lokale variasjoner. Her er gode eksempler på lokal tilpasset utforming og totalt sett et mangeslunkent og spennende uttrykk. For å bevare dette bygningsmangfoldet og gi rom for en videreutvikling, innen rammen av vern, har vi valgt å ikke gå inn på stringente arealrammer verken totalt bygningsareal eller størrelse på tilbygg. Disse retningslinjene fokuserer derfor på kvalitet og unik vurdering i den enkelte sak. Jeg anbefaler styret å legge til grunn en gjennomgående tanke at eiendommer med relativt høyt bebygd areal, ikke kan forvente utvidelse av bebygd areal. I slike tilfeller er det som regel ombygging eller omdisponering av areal på annen måte, som bør vurderes.

B. Når er et tilbygg/ombygging ikke til skade for landskapet, naturmangfoldet, kulturminner eller allmenhetens friluftsliv?

1. Landskapet skal bevares. Bygninger skal ikke utvides eller bygges om slik at de blir mer dominerende i landskapet, kommer for nær tursti eller på annen måte er til ulempe for allmenheten. Eiendommer med relativt høyt bebygd areal, må ikke forvente utvidelse av bebygd areal. I slike tilfeller er det som regel ombygging eller omdisponering av areal på

annen måte, som kan være aktuelt å vurder dersom prinsippene i disse retningslinjene er oppfylt.

2. Når naturmangfoldet og kulturminner bevares.
3. Når eksisterende bygninger som har en historisk eller arkitektonisk verdi bevares.

Dersom et tilbygg/ombygging kan skje uten å bryte med punkt B 1, 2 og 3, kan dispensasjon til tilbygg/ombygging være aktuelt.

Jeg mener overnevnte punkt B 1,2 og 3 på en tilstrekkelig måte ivaretar allmenhetens interesser i landskapsvernområdet.

C. Hvordan må i så fall tilbygg/ombygging skje for at det ikke skal skade landskapet, naturmangfoldet, kulturminner eller allmenhetens friluftsliv?

1. Tilbakeføring av bygningsfasader er som hovedregel positivt. Ulike deler av bygning med ulik alder, kan i noen tilfeller vurderes særskilt.
2. Tilbygg skal underordnes hovedbygg for eksempel ved merkbart senket mønehøyde og underordnet størrelse. Hvis eksisterende bygg har høy grunnmur, kan lavere grunnmur på tilbygg bidra til dette. Totalt bebygd areal på eiendommen vil bli tillagt vekt i saksbehandlingen.
3. Opprinnelig takvinkel, mønehøyde, material- og fargebruk på eksisterende bygg, skal i hovedtrekk videreføres. Dersom ikke andre hensyn er tungtveiende, skal materialvalg og fargebruk skje ut fra ønsket om å gjøre bygningen minst mulig synlig i landskapet.
4. Fasader må vurderes i det enkelte tilfelle i forhold til byggets karakter og øvrige uttrykk. Vesentlige endringer i fasade må normalt ikke skje.
5. Det må ikke foretas graving, planering, masseutskifting, påfylling eller tildekking som endrer landskapsbildet, naturmangfoldet eller terrengprofilen.

Jeg mener overnevnte punkt C 1,2, 3, 4 og 5 på en tilstrekkelig måte ivaretar allmenhetens interesser i landskapsvernområdet.

D. Hvordan bør søknader om tilbygg/ombygging i landskapsvernområdet fremmes og behandles for å ivareta ønsket om kunnskapsbasert og effektiv behandling?

1. Søknader skal først fremmes som søknad om dispensasjon overfor verneområdestyret. Dersom søknaden sendes kommunen, videreformidler kommunen denne til verneområdestyret. Verneområdestyret stiller følgende krav til søknad:
  - a. Situasjonsplan 1:500/1:1000
  - b. Oversiktskart 1:1000/1:5000
  - c. Fasadetegninger av alle fasader i ønsket framtidig bygg, målsatt 1:50/1:100
  - d. Terrengprofil 1:50/1:100
  - e. Begrunnelse inkludert angivelse av eksisterende bebygd areal/bruksareal på eiendommen, spesifisert pr bygning, og ca alder på bygninger/bygningsdeler
  - f. Oversiktsfoto og foto av alle fasader
2. Verneområdestyret skal innhente uttalelse fra fylkeskonservatoren i søknader om ombygging eller rivning av følgende typer bygninger:
  - a. Bygninger eldre enn 1900
  - b. SEFRAK-registrerte bygninger
  - c. Bygninger som ligger i områder regulert til bevaring.
3. Arkitekttegning kan kreves i spesielle tilfeller ved søknad om vesentlig ombygging eller tilbygg.
4. Tilstandsrapport kan kreves i spesielle tilfeller der hele eller hoveddel av hytte/fritidshus søkes revet.

Hensikten med ovennevnte krav til søknad er å balansere mellom verneområdestyrets behov for kunnskap og informasjon, og samtidig ikke påfører søker unødige omfattende søknadsarbeid, før det er avklart om bygging kan være aktuelt.

Antall saker som omfattes av punkt 2 antas å være få, og vil først og fremst være knyttet til punkt 2c.

Det er lav praksis på bruk av arkitekt på små tilbygg. Av hensyn til historisk praksis finner jeg det urimelig å kreve arkitekttegning som standard. Men i spesielle tilfeller kan arkitekttegning være ønskelig for eksempel der fylkeskonservator mener dette er ønskelig.

Det er lav praksis på krav om tilstandsrapport ved søknad av riving av fritidsbygg i skjærgården. Vi er kjent med at en del fritidsbygg fra perioden etter 1945 av historiske årsaker, har lav bygningsmessig standard. Av hensyn til historisk praksis finner jeg det urimelig å kreve tilstandsrapport som standard ved riving av mindre uthusbygning eller bygningsdel på hytte/fritidshus. Men i spesielle tilfeller kan tilstandsrapport være ønskelig, for eksempel når det søkes om riving av hele hytta/fritidshuset eller hvis fylkeskonservatoren mener dette er ønskelig.

E. Kompetanse

Verneområdestyret vil støtte seg på bygningsvernkompetanse i kommunene og Vest-Agder fylkeskommune. Etter min vurdering bør verneområdeforvalter ha formell kompetanse på fagområdet. Dette henger sammen med at verneområdeforvalters innstilling kan være førende for kommunenes byggesaksbehandling. Jeg viser her til praktisk erfaring fra saksområder det kan være naturlig å sammenligne med.

F. Bygningsepoker

I Flekkefjord har vi noen eksempler på senempire våningshus (1840-70). For øvrig er de fleste bygningene i Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområdet fra 1900-tallet. De fleste fordeler seg på etterkrigsfunksjonalismen (1945-60), typehus-perioden (1960-80), postmodernismen (1986-2000) og nyfunksjonalismen (etter 2000). Det vises her til «Veileder i vedlikehold og utbedring av bevaringsverdig bebyggelse i Flekkefjord sentrum» og «Vinduer gjennom tidene – vedlikehold og utbedring» utarbeidet av Byggeskikkssenteret i Flekkefjord og Fylkeskonservatoren i Vest-Agder.

Andre saksopplysninger

Verneområdestyret har tidligere fått fremlagt et åpent notat til drøfting som beskriver retningslinjer for tilbygg i andre verneområder og kommuneplaner. Her følger retningslinjer for tilbygg i Jærstrendene og Raet landskapsvernområder og relevante kommuneplaner:

Jærstrendene landskapsvernområde har en likelydende regel i forskriften. Til tross for dette blir utviding og tilbygg på hytter behandlet etter naturmangfoldloven § 48 (tidligere verneforskriften § 6). Økt hytteareal, flere vinduer og ny terrasse krever dispensasjon. Naturprega tomteareal skal ikke opparbeides. Hyttene gir uttrykk for en kulturhistorisk utvikling med hensyn til bygningshistorikk og fritidskultur langs kysten. Ved søknad om omfattende rehabilitering eller utvidelse skal en i hvert enkelt tilfelle søke å ivareta bygget sitt tidstypiske kulturuttrykk. Rammene for å imøtekomme mer moderne krav til komfort blir dermed svært avgrensa. Det er eksklusivt å ha hytte i verneområdet, men det fører til at en ikke kan bygge store hytter. Slike ønsker må evt realiseres i andre områder.

- Bebygd areal etter oppføring av eventuelt tilbygg skal som hovedregel ikke være større enn samla 60 m². Med bebygd areal mener en samla areal i horisontalprojeksjon for

både selve bygningen og alle andre åpne eller lukkede bygningsdeler direkte knyttet til hovedbygget (f.eks. garasje, terrasse, buer, overbygg, halvtak mm). Denne arealnorma er en videreføring av forvaltningspraksis fra 1977 i samråd med tilsynsutvalget for Jærstrendene.

- Ved riving av hytte for nybygg (erstatningshytte) skal en ta utgangspunkt i opprinnelig størrelse, utseende (tidstypisk kulturuttrykk) og landskapstilpasning. Eventuel endra plassering og utseende skal kunne tillates dersom dette er en fordel for landskapsbildet eller andre verneverdier.
- Ved påbygg eller gjenoppbygging skal bygget framstå lavest råd i terrenget.
- Ved påbygging skal takvinkel og taktekke, gavl og raft være i tråd med bygningen ellers.
- Dispensasjon til bygging av terrasse, levegg eller skillevegg utendørs, kan normalt ikke påregnes.
- Hytter og hyttetomt skal ikke gjerdes inn uten etter tillatelse fra forvaltningsmyndigheten.

Ass fylkesmiljøvernssjef Per Kristian Austbø hos Fylkesmannen i Rogaland gir uttrykk for at retningslinjene «virker godt etter mange år».

Raet landskapsvernområde (116 hytter, totalt 134 bygninger)

Fylkesmannen har ut fra de foreliggende tall vurdert at en økning på inntil 10 % i den totale bygningsmassen i Raet lvo kan forsvares som en fremtidig øvre grense for den samlede belastning

som følge av byggetiltak. Når man fordeler denne økningen i bygningsmasse på alle eiendommene får vi 11,5 m² per eiendom, hvilket vi vurderer er en økning som generelt ikke vil forandre området art og karakter.

Det er eksklusivt å bo eller eie hytte i et vernet område. Det sikrer at det ikke skjer vesentlige endringer med området man bor i, men det legger også noen begrensninger på grunneiers handlefrihet på egen eiendom. Det står sentralt i formålet med vernet at området art og karakter ikke skal endres. Det er derfor klart at det ikke er ønskelig med en utvikling der alle hyttene utvides opp mot en maksimumsgrense og har en ensartet utforming. Det skal være et spenn i hyttenes form og størrelse for å opprettholde landskapsbildet som på vernetidspunktet.

Ved søknad om utvidelse eller omfattende rehabilitering skal man i et hvert tilfelle forsøke å ivareta byggets tidstypiske kulturuttrykk.

Ved beregning av *bebyggt areal* skal alle former for bygningsmasse medregnes. Det vil bety at også annekser, boder, terrasser, plattinger og overbygg mv. skal tas med. Enkelt fortalt skal all bygningsmasse som setter «fotavtrykk» sett ovenfra tas med i BYA¹, uansett høyde over terrenget. Dagens BYA på eiendommen er utgangspunktet ved søknad. Følgende størrelsesbegrensninger

---

¹ BYA er det arealet som bygningen eller bygningene opptar av terrenget ("fotavtrykket"). Inkluderer bygningsdel som ligger mer enn 0,5 m over planert terreng.

settes på BYA for nye tiltak. Søknader om byggetiltak på fritidseiendom må holdes innenfor disse arealrammene:

Tabell R-5: Viser gjeldende arealklasser for fritidseiendommer i Raet lvo, og arealgrensene for eventuelle nye tiltak på eiendommen.

Eksisterende BYA på eiendommen	BYA-grense for nytt tiltak (tilleggsareal)
20-29 m ²	30 m ²
30-49 m ²	25 m ²
50-69 m ²	20 m ²
70-89 m ²	10 m ²
90-109 m ²	2 m ²
110-149 m ²	2 m ²
150-199 m ²	2 m ²
200-249 m ²	2 m ²
250-299 m ²	2 m ²
300-349 m ²	2 m ²

Dispensasjonssøknader vil fortsatt gjennomgå skjønnsmessige vurderinger, hvor de faktiske forhold i hver enkelt sak som: eksponering-, beliggenhet-, terrengvurderinger og landskapsvurderinger mv. vil være avgjørende for utfallet. Retningslinjene er ment å gi signaler som kan styre søknader inn mot hva som er realistisk å oppnå på den enkelte eiendom.

- Tiltak der man utnytter allerede bebygd areal blir foretrukket. Fotavtrykket av den totale bygningsmassen bør bli minst mulig. Det vil si at man kan søke om å ombygge en type bebygd areal til et annet formål. Eksempel nr.1: Rive anneks for å oppføre tilbygg. Eksempel nr. 2: Fjerne deler av veranda for å oppføre mindre tilbygg.
- På de større hyttene (hytter over gjennomsnittet 90-350 m²) er BYA-grensen på 2 m² ment som en "sikkerhetsventil" som kan benyttes kun ved spesielle behov dersom ombygging/endring innenfor eksisterende arealer krever det.
- Ved påbygg skal bygget fremstå lavest mulig i terrenget. Mønehøyden på eksisterende hytte skal være retningsgivende.
- Takvinkel og takdekke, gavl og raft skal være i tråd med bygningen ellers. Kvist kan normalt ikke påregnes.
- Dispensasjon til bygging av terrasse, levegg eller skillevegg utendørs, kan normalt ikke påregnes.
- Det skal alltid tilstrebes å bygge minst mulig eksponert. Dette vil i mange tilfeller være på baksiden av bygget, bort fra sjøsiden.

Prosjektleder Geir-Andre Homme hos Fylkesmannen i Aust-Agder opplyser at retningslinjene er «benyttet på en god del «byggesøknader» nå, og det ser ut til å fungere relativt bra i veldig

mange saker. Det er sikkert rom for utbedringer og presiseringer, men det er jo også en balansegang ift. handlingsrommet og det skjønnnet/vurderingene en gjør i hver enkelt sak.»

Retningslinjer for tilbygg i kommuneplanene

Mandal kommuneplan (2006-17):

- Maks størrelse for hytte (inkl sovehytte, bod etc) fastsettes til 120 m² (T-BRA²)
- Hyttene skal være lave. Maks mønehøyde 5,5 m. Gesimshøyde ikke over 4 meter. Maks høyde fundament/søyler 1 meter.
- Samlet areal for terrasse/platting skal ikke overstige 50 m² og den skal være forbundet med hytte/sovehytte.
- Levegge skal ikke i noen tilfeller overstige 1,5 meter.

Redskapsbod skal ikke ha større areal enn 12 m² og utformes slik at det går klart fram hvilken funksjon den har, nemlig som lagerbygg. Dette betyr at bygget må ha få og små vindusåpninger. Boden skal ikke innredes til overnatting eller hyttemessig opphold. Den skal ikke utstyres med pipe eller ovn.

Rådgiver Hallfrid Jostedt i Mandal kommune opplyser at de i kommuneplanrevisjonen «prøver å legge inn begrensinger på hvor stort areal rundt hytta som kan opparbeides, noe om flere takformer, levegghøyde økes til 1,8 m og redskapsboder økes til 15 m² (dette for tilpasning til TEK?).»

Kristiansand kommuneplan (2011-22)

Retningslinjer for dispensasjonsbehandling:

- I LNF-områdene kan det, etter behandling av enkeltsøknader, gis dispensasjon for mindre tilbygg og påbygg til eksisterende boenhet.
- Små, eldre hytter med manglende eller dårlige fasiliteter på bad og kjøkken tillates etter søknad tilbygg på inntil 20 m² for å gi mulighet for å bedre standarden. Total størrelse må ikke overstige 100 m².
- Tiltakene må ikke komme i konflikt med viktige friluftslivsinteresser, andre viktige allmenne hensyn som skal ivaretas for å fremme en god arealbruk i området eller kommuneplanens bestemmelser.
- Sjøboder skal være bygning for lagring av fiske- og fangstredskaper og betegnes bod/lager. Boder og lager ved sjøen, naust og båthus skal ikke innredes for og brukes til beboelse. Bygningene er å betrakte som uthus tilhørende bolig eller fritidsbolig innen rimelig nærhet.

Søgne kommuneplan (2012-20)

Maksimalt tillatt bruksareal (BRA) er 120 m² for tomter for fritidsbebyggelse som ikke har eller får parkeringsareal på egen tomt. Det tillates kun en boenhet pr tomt. Maks mønehøyde 5,5

---

² BRA for bebyggelsen på en tomt er summen av bruksarealet for alle bygninger og åpent overbygd areal på tomten.

meter og maks gesimshøyde 4 meter. Anneks med maks BRA = 20 m² og maks mønehøyde 4 meter og maks gesimshøyde 3 meter kan kun oppføres der totalt bruksareal ikke overstiger maks tillatt bruksareal på tomte, og skal ligge nærmere fritidsbolig enn 8 meter.

Flekkefjord kommune har ingen retningslinjer.

Arkivsaksnr: 2014/925-0
Saksbehandler: Bjørn Vikøyr
Dato: 04.07.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernomr.	34/14	27.08.2014

Kristiansand - Krossholmen - gnr 3 bnr 187 - behandling av klage på vedtak 27. mai om riving av eksisterende og oppføring av ny erstatningshytte

Vedlegg

- 1 Gammel hytte - Bilder og lengder
- 2 502
- 3 503
- 4 Klage på vedtak om å gi dispensasjon for riving og oppføring av ny hytte på Krossholmen på gnr bnr 3 187 i Kristiansand kommune
- 5 Tilsvar_Klage

Forvalters innstilling

Verneområdestyret mener klagen gir grunnlag for ny behandling, til tross for seks dagers oversittelse av klagefrist, fordi byggesaker i kystsonen har bred samfunnsmessig interesse. Styret åpner med hjemmel i forvaltningslovens § 31 for ny behandling.

Utover dette fremmes saken uten innstilling ....

Saksopplysninger

Følgende vedtak ble fattet 27. mai og sendt partene 4. juni 2014:

«Verneområdestyret godkjenner og gir dispensasjon for riving av eksisterende hytte og bygging av ny hytte på gnr 3/187 som omsøkt. Det vises til § 48 i naturmangfoldloven. Som begrunnelse vises det til at det ikke skal gjøres inngrep av særlig omfang i terrenget. Ny hytte ikke blir vesentlig mer eksponert mot sjøen enn dagens, og blir bedre tilpasset landskapet. Langsiktig bruk av hytta forutsetter at den blir revet og erstattet av ny. Hytta vil fortsatt være en liten hytte som etter utvidelsen vil være på 58,9 m², og ikke til sjenanse for allmenheten. Hytta skal ha maksimal høyde 5,15 m som nevnt i søknaden. Det skal brukes natur-/ ikke reflekterende materialer og mørke farger. Vindusflater som er lett synlige for allmenheten det vil si mot sør, skal ha ikke reflekterende glass.»
(Enstemmig)

Saken ble journalført og med det gjort tilgjengelig for saksbehandling hos Fylkesmannen 10. juni.

Fylkesmannen påklager vedtaket 1. juli:

«Fylkesmannen i Vest-Agder påklager med hjemmel i naturmangfoldloven § 62 tredje ledd siste setning, vedtaket i sak 28/14. Vedtaket gjelder dispensasjon for riving av eksisterende og oppføring av erstatningshytte på gnr/bnr 3/187, Krossholmen i Kristiansand kommune. Fylkesmannen ber styret omgjøre vedtaket slik at utforming av ny hytte vil være innenfor rammer som sikrer at landskapets art og karakter ikke blir skadelidende på sikt.....Begrunnelsen for klagen er at presedensvirkningene av tillatelsen til riving og oppføring av ny hytte med endret utforming, vil medføre en negativ påvirkning på verneverdiene i landskapsvernområdet.»

Søker påpeker i epost 3. juli at klagen er sendt ca ei uke for sent i forhold til fristen for å klage som er tre uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet frem til vedkommende part jf forvaltningsloven § 29. Søker oppfordrer Fylkesmannen til å trekke klagen.

Fylkesmannen opprettholder klagen i epost av 4. juli og viser til at saken er av prinsipiell karakter.

Klagen er teknisk sett fremmet seks dager etter fristen. Innen perioden ligger det i begge ender forhold knyttet til helgedager, som kan være relevant i forhold til Fylkesmannens mulighet til å ha reelt tre uker for å kunne utføre en forsvarlig saksbehandling av klagen.

Søker kommenterer saken i epost av 23. juli og foreslår:

- *«Søker senker innvendig takhøyde til minimum lovlig takhøyde til 220 cm i gang, do og soverom*
- *Dette betyr at møne høyde kan reduseres, og nytt møne høyde vil bli maksimalt 5,0m fra grunnmurtopp til topp møne. Det betyr at mønehøyden maksimalt blir 10cm høyere enn i dag (i forhold til 25cm som omsøkt og godkjent). Grunnmurhøyden har sammen høyde som i dag.*
- *Hytte utvides med 0,6 m mot sør (i forhold til 0,8m som omsøkt og godkjent)*

- *Hytte utvides med 0,4m mot vest (i forhold til 0,6m som omsøkt og godkjent)*
- *Ny hytte trekkes 0,1m mot øst. Det betyr at 1,8 kvm vil bli bygget på areal som ikke er bebygd dag.*
- *Endring i netto bebygd areal vil bli -1,2 kvm (utedo rives)*
- *Møne høyde målt fra topp grunnmur til topp møne er 5,0m, 10cm høyere enn i dag*
- *Vi håper at ovennevnte løsning er akseptabel for styre i Verneområde og for Fylkesmannen.»*

Forvalter oppsummerer:

Jeg oppfatter søknaden til å ha følgende hovedpunkter:

1. Søknad om å rive eksisterende hytte opprettholdes.
2. Det søkes om å bygge ny hytte med en økning i grunnflate fra 61,2 til ca 70 m² (økning ca 8,8 m²) og økning i mønehøyde fra 4,9 til 5,0 m, i forhold til eksisterende hytte.
3. Ny hytte får et vesentlig endret uttrykk i landskapet enn eksisterende, også sett fra sjøen i sørøst.
4. Eksisterende utedo på 3,3 m² rives. Netto økt grunnflate bebygd areal på eiendommen blir da 5,5 m².
5. Det skal ikke sprenges eller gjøre andre inngrep i fjell.
6. Det skal ikke etableres nye plattinger eller andre fotavtrykk i terrenget.

Hjemmel

1. Oversitting av klagefrist forvaltningsloven § 31

Selv om klageren har oversittet klagefristen, kan klagen tas under behandling såfremt:

- a. Parten eller hans fullmektig ikke kan lastes for å ha oversittet fristen eller for å ha drøyd med klage etterpå, eller
- b. Det av særlige grunner er rimelig at klagen blir prøvd.

Ved vurderingen av om klagen bør tas opp til behandling, skal det også legges vekt på om endring av vedtaket kan medføre skade eller ulempe for andre.

Klagen kan ikke tas under behandling som klagesak dersom det er gått mer enn ett år siden vedtaket ble truffet.

2. Underinstansens kompetanse

Underinstansen skal foreta de undersøkelser klagen gir grunn til. Den kan oppheve eller endre vedtaket dersom den finner klagen begrunnet.

1. Vurdering av om klagen skal tas opp til behandling

Fylkesmannen har oversittet klagefristen med seks dager. Det er prinsipielt uheldig av hensyn til respekt for loven og for søker som kan påføres en unødige belastning når slikt skjer.

Etter min vurdering har ikke fylkesmannen drøyd med klagen jf forvaltningsloven § 29, 2. ledd bokstav a. En rimelighetsvurdering er at Fylkesmannen reelt har hatt tre uker for sin behandling fra saken ble registrering i saksbehandlingssystemet 10. juni til utsendt vedtak om påklaging 1. juli. Uheldige omstendigheter kan forklare at fristen er oversatt.

Etter min vurdering er det to særlige grunner for at klagen bør blir prøvd:

1. Saken kan være egnet til å danne presedens for hytter i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde og andre områder vernet etter naturmangfoldloven.
2. Det stilles spørsmål om vernemyndigheten har hjemmel i naturmangfoldloven § 48 til å fatte vedtaket som er påklagd.

Bygging i kystsonen har bred samfunnsmessig interesse som bør tillegges stor vekt. Denne vekten mener jeg bør være vesentlig tyngre enn argumentene for å avvise klagen knyttet til det prisnippielle med seks dager for sent innsendt klage, og eventuell unødig belastning for søker.

Jeg kan ikke se at endring av vedtaket kan medføre skade eller ulempe for tredje part.

2. Vurdering om endring av vedtaket, eller oppheving

Hjemmel for vurdering av realitetene er referert i opprinnelig saksframlegg.

Søknad om riving av ei hytte er av prinsipiell interesse. Det bør kun skje unntaksvis og krever behandling etter naturmangfoldloven § 48. Hytter som søkes revet og erstattet med en ny, bør av hensyn til landskapet, kun tillates revet, dersom det foreligger tilfredstillende dokumentasjon som tilsier riving. Det foreligger etter min vurdering ikke i dette tilfellet.

En eventuell erstatningshytte bør i utgangspunktet være en tro kopi av eksisterende. Den må ikke tillates dersom landskapsuttrykket endres vesentlig, blir mer dominerende i landskapet, kommer for nær tursti eller på annen måte er til ulempe for allmenheten.

Omsøkt erstatningshytte framstår med vesentlig endret uttrykk i landskapet som følge av vinkel mot nord, endrede vinduer, grunnmur i sement/blokker (eksisterende hytte har natursteinmur) og endret taktekking. Dette er et særlig kritisk punkt i forhold til landskapseffekten på en slik lav avslepet holme i en skjærgård der alle omkringliggende holmer er ubebygde. I sum bryter dette med hovedprinsippet om å ta vare på landskapet slik det var ved vernevedtaket i 2005 og ikke tillate inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

Ved å åpne for ei vesentlig endret erstatningshytte, kan det skapes forventninger hos mange hytteeiere i landskapsvernområder om å få lignende behandling, og dermed en samlet effekt som vil være uheldig for målet om å ta vare på landskapet.

Konklusjon:

Verneområdestyret bør av hensyn til verneformålet, be søker framlegge tilstandsrapport for hytta, før klagesaken behandles. Saken fremmes så snart slik tilstandsrapport er mottatt.

Dersom verneområdestyret velger å behandle saken bør følgende justerte innstilling fra forvalter legges til grunn:

Verneområdestyret avslår med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 søknaden om å rive eksisterende og bygge ny hytte på gnr 3/187, Krossholmen, Kristiansand kommune. Begrunnelsen for avslaget er at opprinnelig hytte vurderes til å ha landskapsmessig, historisk og arkitektonisk verdi. Ei ny hytte som omsøkt vil framstå som en vesentlig endring i landskapet i forhold til tilstanden i 2005. Tillatelse til riving av eksisterende og bygging av ny vesentlig endret erstatningshytte, vil i tillegg kunne danne presedens for lignende saker, og kan således være uheldig for verneformålet.»

Dersom verneområdestyret velger å opprettholde sitt vedtak av 27. mai bør dette justeres til følgende, basert på styrets vedtak 27. mai:

Verneområdestyret godkjenner og gir dispensasjon til riving av eksisterende hytte og bygging av erstatningshytte på gnr 3/187 som omsøkt, med presiseringer i epost fra søker av 23. juli 2014. Det vises til § 48 i naturmangfoldloven. Som begrunnelse vises det til at det ikke skal sprenges eller gjøres andre inngrep av særlig omfang i terrenget. Ny hytte ikke blir vesentlig mer eksponert mot sjøen enn dagens, og blir bedre tilpasset landskapet. Langsiktig bruk av hytta forutsetter at den blir revet og erstattet av ny. Hytta vil fortsatt være en liten hytte som etter utvidelsen vil være på 70 m², og ikke til sjenanse for allmenheten. Hytta skal ha maksimal høyde 5,0 m som nevnt i søknaden. Det skal brukes natur-/ ikke reflekterende materialer og mørke farger. Vindusflater som er lett synlige for allmenheten det vil si mot sør, skal ha ikke reflekterende glass.

Forvalter foreslår følgende tilleggsvilkår:

Høyden på eksisterende hytte skal innmåles av landmåler eller tilsvarende før riving.

Sett fra nordsiden

Sett fra sørsiden

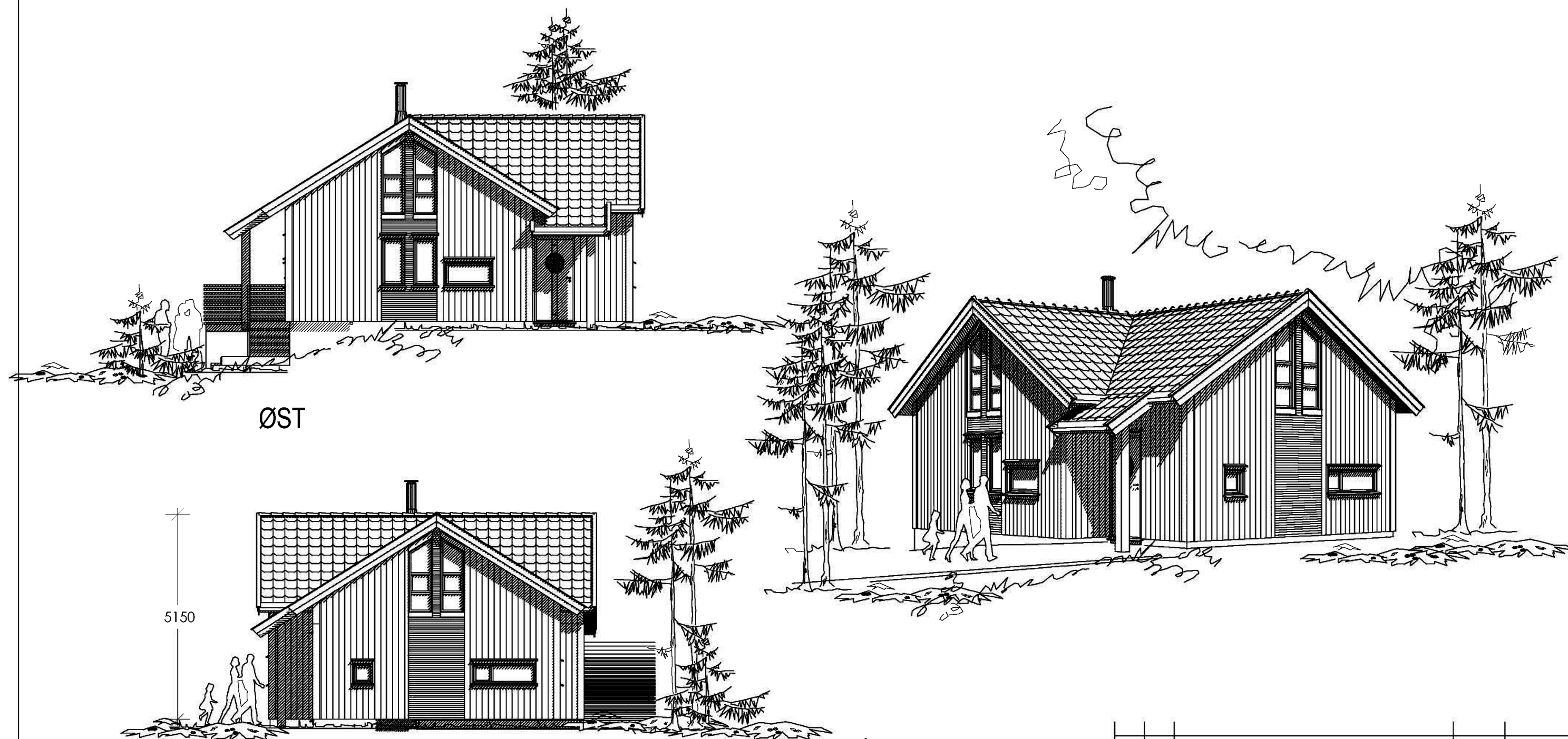
Sett fra vestsiden

Sett fra østsiden

ØST

5150

NORS

DATA DESIGN SYSTEM

REV. ANT.

REVIDERINGEN GJELDER

SIGN.

DATO

HYTTE

FRANK HANSEN

G.NR. 3

B.NR. 187

Fasader

KROSSHOLMEN, FLEKKEREØY

KOMMUNE: KRISTIANSAND

FLATNES
bygg consult as

TEGN. dunja

GODKJ.

MÅL 1 : 100

DATO 31.01.2014

PROSJ.NR.

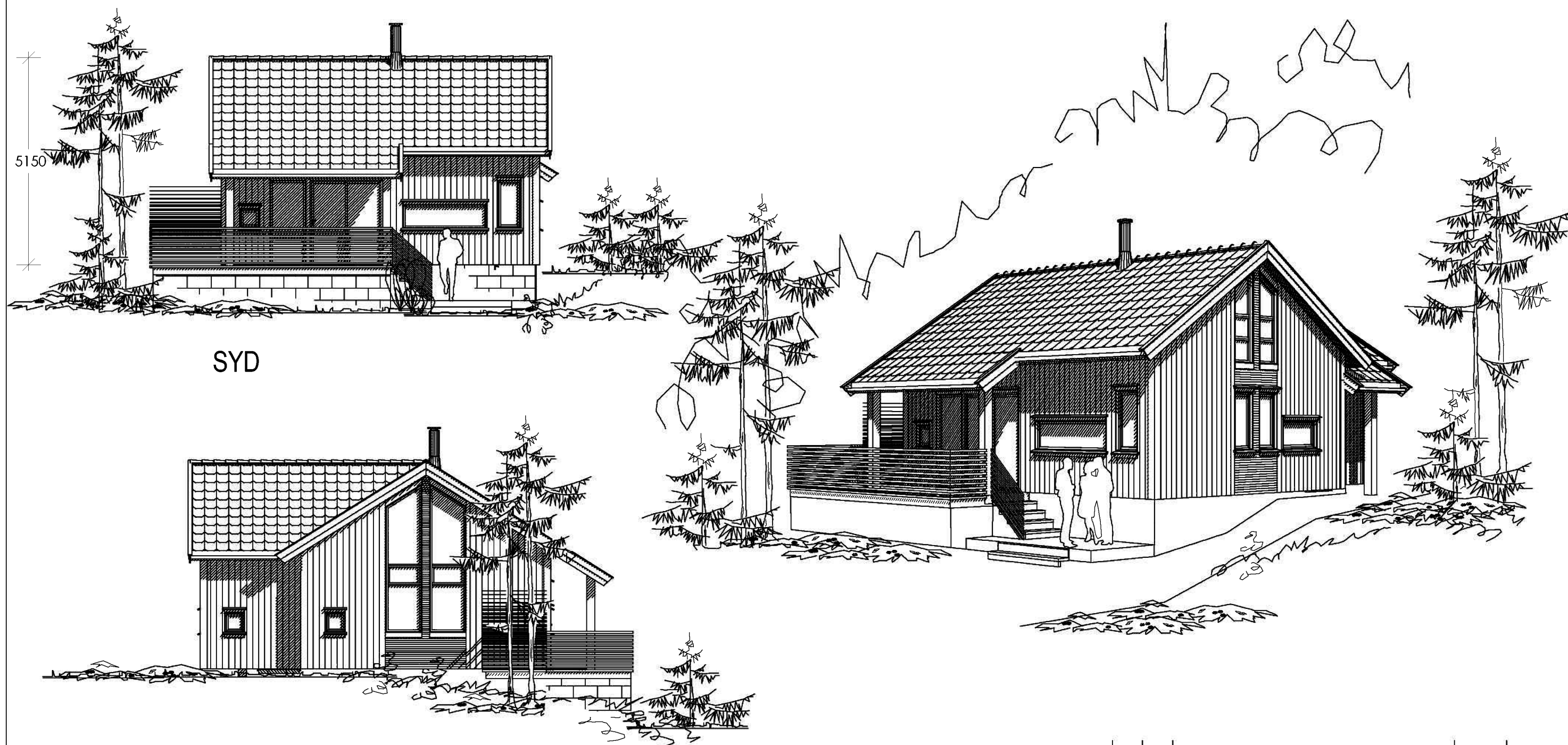
2106

TEGN. NR.

502

TEGNINGEN MÅ HVERKEN HELT ELLER DELVIS KOPIERES ELLER BENYTTES TIL UTFØRELSE AV ARBEID SOM FLATNES BYGG CONSULT AS IKKE MEDVIRKER I

SYD

VEST

DATA DESIGN SYSTEM

REV.	ANT.	REVIDERINGEN GJELDER	SIGN.	DATO

HYTTE	FRANK HANSEN	G.NR. 3	B.NR. 187
FASADER	KROSSHOLMEN, FLEKKEREØY	KOMMUNE: KRISTIANSAND	
	TEGN. dunja	PROSJ.NR. 2106	
	GODKJ.		
	MÅL 1 : 100	TEGN. NR. 503	
	DATO 31.01.2014		

TEGNINGEN MÅ HVERKEN HELT ELLER DELVIS KOPIERES ELLER BENYTTES I UTFØRELSE AV ARBEID SOM FLATNES BYGG CONSULT AS IKKE MEDVIRKER I

Fylkesmannen i Vest-Agder

Miljøvernnavdelingen

Saksbehandler: Katrine Skajaa Gunnarsli
Tlf.: 38 17 62 15

Deres ref.: 04.06.2014
Vår ref.: 2011/6831

Vår dato: 01.07.2014
Arkivkode: 432.2

Verneområdestyret for Oksøy - Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder
Postboks 513 Lundsiden
4605 Kristiansand S

Klage på vedtak om å gi dispensasjon for riving og oppføring av ny hytte på Krossholmen på gnr/bnr 3/187 i Kristiansand kommune

Fylkesmannen i Vest-Agder klager med dette på vedtak i sak 28/14 fattet av Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder der det ble gitt dispensasjon for rivning og oppføring av ny hytte.

Begrunnelsen for klagen er at presedensvirkningene av tillatelsen til riving og oppføring av ny hytte med endret utforming vil medføre en negativ påvirkning på verneverdiene i landskapsvernområdet. Vi mener dermed også at det ikke er hjemmel i § 48 i naturmangfoldloven til å tillate tiltaket.

Vi viser til e-post registrert 10. juni 2014 med kopi av vedtak fattet i «Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder» sitt møte den 27.mai 2014, sak 28/14. Verneområdestyret ga da dispensasjon for rivning av eksisterende samt bygging av ny hytte på eiendom 3/187 på Krossholmen med hjemmel i naturmangfoldloven (nml) § 48. Omsøkte tiltak ligger i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde.

Bakgrunn

Tove Torjussen søkte 14.02.2014 om å få rive eksisterende enetasjes hytte med bruttoareal 54,5 m² (BTA), og å erstatte denne med en ny hytte med bruttoareal 65 m² (BTA). Det er opplyst at det er behov for omfattende renovering av eksisterende hytte. Fylkesmannen bemerker at det i søknaden ikke er entydig bruk av bruttoareal (BTA) og bruksareal (BRA) når ny og gammel hytte beskrives, og at det heller ikke er likt utgangspunkt når høyden på eksisterende og ny hytte er oppgitt. Tallene her avviker dermed noe fra tallene i søknaden og i saksfremstillingen.

Mot verneområdeforvalters innstilling gav styret dispensasjon for rivning av eksisterende og bygging av ny hytte. Dispensasjonen ble gitt med hjemmel i nml § 48. Begrunnelsen for vedtaket var «...at ny hytte ikke blir vesentlig mer eksponert mot sjøen enn i dagens situasjon og blir bedre tilpasset landskapet. Langsiktig bruk av hytta forutsetter at den blir revet og erstattet av ny. Hytta vil fortsatt være en liten hytte som etter utvidelsen vil være på 58,9 m², og ikke til sjenanse for allmenheten.».

Prinsippet om samlet belastning (§ 10 i nml) er ikke vurdert i vedtaket, men er vurdert i saksfremstillingen. I saksfremstillingen framgår at «riving av ei hytte og en utvidelse på ca 6 m², pluss vesentlig økt høyde (...) kan tenkes å danne modell (presedens) for lignende saker og dermed gi en uønsket negativ samlet effekt for landskapet i landskapsvernområdet».

Besøksadr. Tordenskjoldsgate 65
Postadr. Postboks 513 Lundsiden, 4605 Kristiansand
Telefon 38 17 61 00

E-post fmvapostmottak@fylkesmannen.no
Nettside www.fylkesmannen.no
Org.nr. NO974 762 994

Fylkesmannens begrunnelse

Søknad om riving og oppføring av ny hytte må, slik vi vurderer det, vurderes etter § 48 i nml da verneforskriftens § 3 punkt 1.3 b (ombygging og mindre tilbygg til eksisterende bygninger) ikke omfatter riving og oppføring av nytt bygg. Ved behandling etter § 48 må forvaltningsmyndighet i sin skønnsvurdering holde seg innenfor rammer som sikrer at verneverdiene ikke blir skadelidende. I motsatt fall er det ikke hjemmel i § 48 til å tillate tiltak.

Fylkesmannen mener at utformingen for omsøkt hytte, selv om denne ikke er veldig eksponert, vil påvirke landskapets art og karakter. Ny hytte er i overkant av 10 m² større, anslagsvis 70 cm høyere (basert på relative mål fra bilder av hytta når man måler fra toppen av grunnmur jf. tegninger av ny hytte), og har en utforming med hensyn til vinduer og takkonstruksjon, som er vesentlig endret sammenlignet med eksisterende hytte. Eksisterende hytte har saltak, hvor det på den ene langsiden er det et tilbygg nederst som har en noe lavere vinkel på taket, mens ny hytte har en fløy/kvist på 15 m² som er like høy og bred som hytta forøvrig.

Dispensasjonsvedtaket vil etter vår vurdering gi uheldige presedensvirkninger som over tid vil påvirke verneverdiene i landskapsvernområdet negativt. Det er 62 hytter i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde, de fleste i området rundt Flekkerøya. Fylkesmannen legger til grunn at tillatelsen slik den er gitt vil generere nye, og legge føringer for fremtidige søknader i området. Verneområdestyret har ikke vektlagt presedenshensynet i sin vurdering av tiltaket. I Ot.prp. nr. 52. står nevnt følgende vedrørende § 48: Forvaltningsmyndigheten bør særlig vurdere konsekvensene av en dispensasjon, for eksempel om andre kan tenkes å søke dispensasjon på samme grunnlag.

Med bakgrunn i det som er skrevet over mener fylkesmannen at det ikke er hjemmel i § 48 til å gi tillate omsøkte tiltak slik det er gjort.

Vi erkjenner at det er en skønsmessig vurdering å sette rammer for hva som faktisk vil påvirke landskapets art og karakter negativt. Det er imidlertid ikke tvil om at skønnsrommet i en vurdering etter § 48 er mer begrenset enn når en sak vurderes etter de spesifiserte dispensasjonshjemlene i verneforskriften. Styrets forvaltningspraksis og retningslinjer for de spesifiserte dispensasjonshjemlene kan dermed gi grunnlag for å vurdere hvorvidt styret har gått utover rammen når de har gitt dispensasjon etter § 48 i nml i denne saken.

De spesifiserte dispensasjonshjemlene finnes i § 3 i verneforskriften hvor det står at forvaltningsmyndighet kan etter søknad gi tillatelse til:

- 1.3a) gjenoppbygging av bygninger som er gått tapt ved brann eller naturskade og gjenoppbygging av nedfalte bygninger som hører med i det tradisjonelle bygningsmiljøet på stedet
- 1.3b) ombygging og mindre tilbygg til eksisterende bygninger

I forvaltningsplanen for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde er skissert følgende retningslinjer for saksbehandling etter disse bestemmelsene:

Bygg som endrer landskapets art eller karakter, eller på annen måte er i strid med verneformålet kan ikke tillates. Områdets grad av urørhet og landskapets tålegrense for inngrep vil bli tillagt stor vekt, ved behandling av byggesaker etter verneforskriften.

*Gjenoppføring etter brann eller naturskade. Dette er søknadspliktig. Søknad vil først bli behandlet etter verneforskriften og deretter plan- og bygningsloven. Det vil normalt bli gitt dispensasjon til dette, **så lenge plassering, utforming og størrelse er i tråd med opprinnelig bygg.** (...).*

Følgende momenter vil bli vurdert ved eventuell søknad om gjenoppbygging av nedfalte bygninger (bygging på gamle tufter) som hører til det tradisjonelle bygningsmiljøet på stedet:

- *plan som ivaretar hensynet til vern og skjøtsel*
- *hensynet til allment friluftsliv*
- *byggeforbudet i 100- metersbeltet*
- *utforming av bygget*
- *hvor lang tid det har gått siden bygningen stod og var i bruk*

Vedlikehold som medfører fasadeendringer eller påvirker landskapets art eller karakter vesentlig, må vurderes etter vernebestemmelsene § 3, 1.3 b, det vil si etter søknad. (...)

Eksempler på momenter som kan tillegges vekt ved søknad om oppføring av nytt tilbygg er:

- *Tilbyggets omfang i forhold til eksisterende bygning.*
- *Hvorvidt bygningen endrer ytre karakter som for eksempel farge, takvinkel, takdekke, innsetting/ blanding av vindu, sprosser m.m.*
- *Om oppføring av tilbygget skjer i sammenheng med en bruksendring av det opprinnelige bygget.*
- *Tidligere tilbygg og utvidelser vurderes i sammenheng med omsøkte tilbygg.*
- *Det totale byggets størrelse og dominans. Man ønsker å unngå store bygninger som dominerende i det øvrige landskapet.*
- *Eventuelle effekter på landskapets art eller karakter.*

Tillatelsen som er gitt går etter vår vurdering utover rammene skissert i forvaltningsplanen.

Konklusjon

Fylkesmannen i Vest-Agder påklager med hjemmel i naturmangfoldloven § 62 tredje ledd siste setning, vedtaket i sak 28/14. Vedtaket gjelder dispensasjon for riving og oppføring av ny hytte på gnr/bnr 3/187, Krossholmen i Kristiansand kommune. Fylkesmannen ber styret omgjøre vedtaket slik at utforming av ny hytte vil være innenfor rammer som sikrer at landskapets art og karakter ikke blir skadelidende på sikt.

Videre saksgang

Klagen sendes Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder, som kan ta klagen til følge. I motsett fall må saken og tilhørende

dokument sendes Miljødirektoratet som vil forberede saken for endelig sluttbehandling i Klima- og miljødepartementet.

Med hilsen

Ørnulf Haraldstad (e.f.)
miljøverndirektør

Katrine Skajaa Gunnarsli
sjefsingeniør

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift.

Kopi til:

Tove Torjussen	Pramveien 11	4624	KRISTIANSAND S
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Kristiansand kommune	Postboks 417 Lund	4604	Kristiansand S

Verneområdestyre for
Oksøy – Ryvingen og Flekkefjord
Landskapsvernområder
v/Bjørn Vikøyr

Kristiansand, 23.juli 2014

Vedr. Klage på vedtak om å gi dispensasjon for riving og oppføring av ny hytte på Krossholmen på gnr/bnr 3/187 i Kristiansand kommune

Det vises til mottatt klage fra Fylkesmannen i Vest Agder, datert 1.7.2014

Søker gir med dette brev et tilsvarende svar på klagen.

Klagefrist – Forvaltningslovens §29

Søker og Fylkesmannen i Vest Agder mottok vedtak av 27.5.2014 pr epost av 4.6.2014
Klage fra Fylkesmannen er datert 1.7.2014, og mottatt pr epost av søker den 1.7.2014.

Både mottatt epost av 4.6. og Forvaltningsloven § 29 oppgir at klagefrist er satt til 3 uker fra vedtak er gjort kjent.

Søker ønsker med dette å bemerke at klagefrist på 3 uker er oversittet med 6 dager (utløp klagefrist 25.6.2014).

Søker har gjort Fylkesmann oppmerksom på dette i epost av 3.7.2014, og med bakgrunn i oversittet klagefrist bedt Fylkesmannen trekke sin klage.

I epost mottatt fra Fylkesmannen 4.7.2014 skriver Fylkesmannen at de vil opprettholde klagen med begrunnelse ...»da saken er av prinsipiell karakter....»...»med henvisning til Forvaltningsloven §31...»

Søker har gjort undersøkelser vedr. ovennevnte, og vil gjerne anmerke søkers oppfatning:

- Vedtaket er gjort kjent for alle parter i epost av 4.6.2014:
  - Klagefrist på tre uker er absolutt fra vedtak er gjort kjent, dette gjelder for alle parter
- Fylkesmannen har ikke meddelt at det er særlige grunner til at klagen ikke er gjort kjent:
  - Fylkesmannen kan derfor heller ikke påberope seg retten til å oversitte klagefristen
- Fylkesmannen burde, etter god skikk, gitt søker tilbakemelding på at klagefrist ville bli oversittet
- Klagefrist kan oversittes iht fvl. §31 ved ...»at det er særlige grunner til at klagen blir prøvd...»;
  - Søker er av den oppfatning at benyttelse av denne paragrafen i loven (fvl §31) ikke er uproblematisk.
  - Videre er sakens karakter og sakens art slik at det er ingen god grunn til at Fylkesmannen ikke har behandlet klagen innenfor klagefrist. Dette må etter søkers mening også tas med i betraktning av oversittelse av klagefrist og mulighet for fristoppresing

Søker ønsker i denne omgang å orientere styret om søkers oppfattelse av oversittelse av klagefrist, og Fylkesmannens mulighet for å påberope seg retten til fristoppresing ved fristoversittelse.

Kommentarer til Fylkesmannens begrunnelse

Søker ønsker med dette å gi tilsvar på punkter i forbindelse med opplysninger framsatt i klage fra Fylkesmannen;

- ✓ Høyde ny hytte; Økning på 70cm

I søknad til Verneområdestyre opplyses det om at eksisterende hytte har en høyde fra topp grunnmur til møne på 4,9m.

Tegning av ny hytte viser at høyden fra topp grunnmur til møne er 5,15m.

I klage fra Fylkesmannen er det vist til at ny hytte vil være 0,7m høyere- gjort ut fra beregninger på tegninger av ny hytte.

Søker kan ta selvkritikk på at det i søknad ikke står spesifisert grunnmurshøyde.

For øvrig ble høyde på ny hytte diskutert på styrets befaring 27.5.2014;

- Det ble opplyst fra søker om at høyde på ny grunnmur ikke ville overstige eksisterende grunnmurhøyde
- Søker hadde montert lekt på gavl for å synliggjøre ny høyde. Ny høyde ville være 0,25m høyere enn dagens møne høyde (målt fra topp grunnmur til topp møne). Fremdeles ville ikke taket være mer eksponert fra sjøen sett fra øst, vest og nord.
- På spørsmål fra styremedlem om det kunne være aktuelt å senke grunnmurshøyden, gav søker til svar at vi ikke ønsker å gjøre naturinngrep (sprengning). Søker opplyste om at det muligens måtte ta bort 20 -30cm av skrå fjell fra hyttas nordvest hjørne og ned sør langs hyttevegg i en lengde på ca. 3 meter for å få til drenering av vann. I dag ligger hyttas nordvest hjørne inn imot fjell, og det skaper fuktproblemer
- Søker ønsker ikke mer naturinngrep enn nødvending, men bygge på allerede eksisterende fotavtrykk (grunnmur, støpt veranda og støpt terrasse mot sør) i størst mulig grad
- Styreformann spurte om styrets medlemmer og forvalter hadde ytterligere spørsmål vedr. høyde. Det var det ikke.

Ut fra ovennevnte vil søker imøtegå Fylkesmannen vurdering av økning av høyde med 0,7m;

- Økning i høyden ny hytte vil være 0,25m i forhold til dagens høyde.
- Høyde grunnmur vil være som i dag
- Tilbygg bak vil bli høyere da dette vil bli saltak. Men er ikke eksponert fra noen av sjøsidene

- ✓ Utvidelse av bebygd areal til ca. 10kvm

Fylkesmannen sier i klagen at utvidelse av «bebygd areal vil være ca. 10kvm ved oppføring av ny hytte. Det er også oppgitt at søknaden...» oppgir ca mål».

I søknaden ligger det tegninger som viser nøyaktig fotavtrykk på ny hytte. I søknaden er det bilder av eksisterende hytte med mål (bredde og høyde).

Søker kan imidlertid ta selvkritikk på at det i søknaden kunne ha vært en bedre spesifisering av fotavtrykk på eksisterende hytte og bebygd areal, og hvordan ny hytte vil påvirke fotavtrykket. Derfor har søker spesifisert dette mer i detalj nedenfor;

Fotavtrykk eksisterende hytte spesifiseres som:

- Ytre grunnmurmål (52,4kvm)
- Støpt terrasse, trapp og veranda i hyttas bredde mot sør;
  - o *Det er støpt terrasse, trapp og veranda i hele hyttas bredde mot sør. Nivåforskjell fra bakke til topp av støp varierer fra 0,20m til 0,40m (terrasse) og opp til 1,10m (veranda). Bredde utfra hyttas yttervegg er 1,80m. Totalt fotavtrykk er (7,1m x 1,8m = 12,78kvm)*
- Støp av gangvei på hyttevegg østside. Bredden på støp varierer fra 0,6m til 0,4m. Lengen er fra sør øst hjørne og 5m langs østvegg
  - o *Totalt fotavtrykk støpt gangvei østvegg (5m*0,5m=2,5kvm)*
- Pipe vestvegg
  - o *Pipe går ned langs vestvegg. Total fotavtrykk pipe er (0,6mx0,6m=0,36kvm)*

Oppsummert er totalt bebygd areal (fotavtrykk) for eksisterende hytte (grunnmur og støp/murverk); 68,4kvm

På befaring 27.5 ble det diskutert fotavtrykk/totalt bebygd areal:

- Det ble gjort klart at ved oppføring av ny hytte, vil eksisterende utedo bli revet
  - o *Ved riving av utedo vil nettoøkning i bebygd areal være (- 3,3 kvm)*
- Ny hytte utvides 0,8m mot sør. Dette gjøres hovedsak på allerede bebygd areal som i dag benyttes til veranda, trapp, terrasse, alt oppført i murverk/støp. Nevnte støp går 1,8m utfra vegg i hele hyttas bredde mot sør; 7,1m. Nivåforskjell fra bakke til topp av murverk er på 0,3m (terrasse, gjennomsnittshøyde) og opp til 1,1m (veranda)
  - o *Utvidelse mot sør beregnes til å være 6,16 kvm (7,7mx0,8m) hvor av 5,7 kvm vil bli bygget på allerede bebygd areal (Veranda, trapp, terrasse)*
- På tegning ny hytte vises det at hytten utvides med 0,6m i bredde fra hjørne mot sør vest og 6m bakover, totalt 3,6kvm. Dette er det eneste området som ikke er bebygd i dag, bortsett fra pipe langs vegg (0,36kvm). På befaring ble det opplyst at søker ønsker å trekke fotavtrykk 0,2m mot øst. Langs østvegg er det i dag støpt gangvei
- Søker ønsket også å skyve ny hytte 0,2m mot øst for komme lengst mulig ut fra fjell på vestsiden- hvor vannavrenning mot hytta skaper fuktproblemer.

Oppsummert vil ny hytte gi følgende økning i netto bebygd areal (fotavtrykk), inkl eksisterende støpt terrasse/trapp/veranda

ENDRINGER I FOTAVTRYKK NETTO BEBYGD AREAL	Kvm
Endring i fotavtrykk (grunnmur) gammel hytte vs ny hytte(61,2kvm - 52,4kvm)	8,8
Riving av utedo (tilbakeføring)	-3,3
Bygging på allerede bebygd areal støpt terrasse/trapp/veranda (7,1mx0,8m)	-5,68
Eksisterende pipe langs vegg vest (0,6mx0,6m)	-0,36
Trekke hytte 20 cm mot øst, allerede støpt areal (6mx0,2m)	-1,2
<u>NETTO ENDRING I FOTAVTRYKK BEBYGD AREAL (Reduksjon)</u>	-1,74

Søker kan videre ta selvkritikk på at det i forhold til tegning ny hytte kan se ut som at det er støpt mur under terrasse. Søker gjør oppmerksom på at det kun vil bli støpt ny grunnmur som passer til fotavtrykk ny hytte. Ny terrasse vil ha bjelker med støtter til bakke for bæring. Eventuell tetting av underside av terrasse vil være heller som er stablet fra bakke opp til underside av terrassen.

Sammenfatning tilsvar fra søker

✓ I Fylkesmannens klage er konklusjonen:

*...»Fylkesmannen ber styret omgjøre vedtaket slik at **utforming av ny hytte vil være innenfor rammer som sikrer at landskapets art og karakter ikke blir skadelidende på sikt.**»*

*Videre er en av hovedbegrunnelsene for ovennevnte konklusjon ...»Fylkesmannen mener at **utforming for omsøkt hytte, selv om denne ikke er veldig eksponert, vil påvirke landskapets art og karakter....**»*

Søker har utfra ovennevnte argumentasjon søkt å klargjøre hvordan omsøkte hytte vil påvirke landskapet art og karakter. Oppsummert er påvirkningen som følger, slik søker ser det;

- Netto endring i bebygd areal vil bli redusert med 1,7kvm
- Ny hytte bygges i det alt vesentlige på allerede bebygd areal
- Møne høyde ny hytte vil øke med 25 cm i forhold til dagens møne høyde
- Grunnmurhøyden vil bli som i dag (som er et minimum p.g.a. vannsig nordsiden)
- Det gjøres minimale inngrep i natur
- Hytta vil ikke bli vesentlig mer eksponert sett fra sjøsiden. Hytta ligger i en fjellskår med høyere terreng mot nord og øst som gjør den ikke eksponert fra sjøsiden sett fra nord og øst. Hytta ligger også skjult sett fra vest da nabohytte ligger høyere i terrenget.
- Utbygg bak (nord) vil ikke bli eksponert fra sjøsiden
- Endringen vil ikke ha noen betydning for andre i forhold til bruk av området rundt eiendommen eller gi noen økte begrensinger av noen art

Søker kan ikke se ny hytte vil påvirke landskapets art og karakter. Søker har behov for omfattende renovering av eksisterende bygninger, og har tvert om lagt vekt på å tilpasse ny hytte til fortsatt være en liten hytte, som bygges på allerede bebygd område og som ikke vil ha økt eksponering fra sjøsiden.

Det bør også tas med i vurderingen at eiendommen har vært i familiens bruk i over 50 år, og det er ikke gjort endringer på tomt av noen art siste 35 år. Eiendommen har således vært godt forvaltet mht naturinngrep, noe som søker også har lagt stor vekt på ved utforming av ny hytte.

Når det gjelder de juridiske sidene med henvisninger til Verneforskriften for Oksøy – Ryvingen, har søker i denne omgang ikke valgt å kommentere dette. Dette utfra følgende forhold;

- Søker tolker konklusjonen i klagen at Fylkesmannen åpner opp for at ny hytte kan bygges forutsatt....» *utforming av ny hytte vil være innenfor rammer som sikrer at landskapets art og karakter ikke blir skadelidende på sikt*»

Selv om søker ikke kan se at ny hytte vil endre på landskapets art og karakter, ønsker søker at det snarest mulig må gjøres tiltak på eiendommen.

Søker ønsker derfor å foreslå for styre;

- Søker senker innvendig takhøyde til minimum lovlig takhøyde til 220 cm i gang, do og soverom
  - o Dette betyr at møne høyde kan reduseres, og nytt møne høyde vil bli maksimalt 5,0m fra grunnmurtopp til topp møne. Det betyr at mønehøyden maksimalt blir 10cm høyere enn i dag (i forhold til 25cm som omsøkt og godkjent). Grunnmurhøyden har sammen høyde som i dag.
- Hytte utvides med 0,6 m mot sør (i forhold til 0,8m som omsøkt og godkjent)
- Hytte utvides med 0,4m mot vest (i forhold til 0,6m som omsøkt og godkjent)

Ny hytte trekkes 0,1m mot øst. Det betyr at 1,8 kvm vil bli bygget på areal som ikke er bebygd dag.

Endring i netto bebygd areal vil bli -1,2 kvm (utedo rives)

Møne høyde målt fra topp grunnmur til topp møne er 5,0m, 10cm høyere enn i dag

Vi håper at ovennevnte løsning er akseptabel for styre i Verneområde og for Fylkesmannen.

Med hilsen

Tove Torjussen
Frank Hansen
(Søker)

Arkivsaksnr: 2014/4197-0

Saksbehandler: Bjørn Vikøyr

Dato: 13.08.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernomr.	35/14	27.08.2014

Søknad om oppføring av 11,6 m levegg med tak over brygge på Boda, Søgne, Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde

Vedlegg

- 1 Søknad om tillatelse - oppføring av levegg
- 2 Kart og tegning

Forvalters innstilling

Verneområdestyret avslår med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 søknaden om å bygge 11,6 m levegg med tak over på gnr 28/30, Boda, Søgne kommune. Begrunnelsen for avslaget er at leveggen og taket vil framstå som en vesentlig endring i landskapet. Tiltaket vil i tillegg kunne danne presedens i forhold til lignende saker, og kan således bidra til en uheldig samlet effekt for verneområdet.

Siden tiltaket allerede er gjennomført anmodes søker om å rive leveggen og taket snarest. Dersom dette ikke skjer anmodes Søgne kommune som bygningsmyndighet, å følge opp med sikte på tilbakeføring.

Saksopplysninger

Tone Repstad, Siri Repstad, Eli Repstad Kjelland og Alv Repstad søker i ettertid om å få godkjent en 11,6 m lang levegg i vinkel med tak over eksisterende brygge på hytteeiendom gnr 28/30 på Boda i Søgne kommune. Søker opplyser at taket mot øst hviler på fjell. Tiltaket er ifølge Søgne kommune allerede oppført. Materialbruk: Ubehandlet eik.

Hjemmel

Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter. Oppføring av bygninger, brygger og andre anlegg er forbudt jf forskriften for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde § 3 punkt 1.1.

Levegg og tak over brygge er ikke berørt i verneplanen for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde. Dette spørsmålet må derfor vurderes etter naturmangfoldloven § 48 (utdrag).

«Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

Søknad om dispensasjon skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjonen skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.»

Formålet med Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde er å:

«ta vare på et sammenhengende og egenartet skjærgårdslandskap lite preget av tekniske inngrep, og som er representativt for sørlandskysten. Dette skjærgårdslandskapet karakteriseres av en sjøoverflate som brytes opp av mange lave, avslepne øyer, holmer og skjær, med tilhørende naturtyper, flora, fauna, kulturminner og kulturlandskap, herunder kystlynghei og de karakteristiske uthavnene.

Allmennheten skal ha mulighet til naturopplevelser gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

Vurdering

En levegg i i vinkel på til sammen 11,6 m med tak over framstår som et vesentlig inngrep i landskapet. Det er nettopp slike inngrep vernet er ment å hindre. Jeg vurderer omsøkte anlegg til å ha en størrelse som er i strid med verneformålet. Verneområdestyret har dermed ikke hjemmel i naturmangfoldloven § 48 til å gi dispensasjon i dette tilfellet.

Søknaden må derfor avslås.

Det allerede gjennomførte tiltaket bør rives snarest. Dersom dette ikke skjer anmodes Søgne kommune som bygningsmyndighet, å følge opp med sikte på tilbakeføring.

Søknad om tillatelse til tiltak uten ansvarsrett etter plan- og bygningsloven § 20-2

SOGNE KOMMUNE

Saksbehandler: _____ Ansvarlig: _____

04 JULI 2014

14/2405

Søkes det om dispensasjon fra plan- og bygningsloven, forskrift eller arealplan? ☒ Ja ☐ Nei

Er det behov for tillatelse/samtykke/uttalelse fra annen myndighet? ☒ Ja ☐ Nei

Hvis ja, så oppfylles ikke vilkårene for 3 ukers saksbehandling, jf. pbl § 21-7 andre ledd

Nabovarsling, jf. pbl 21-3, skal være gjennomført før søknaden sendes kommunen. (Blankett 5154, 5155, 5156).

Foreligger det merknader fra naboer eller gjenboere? ☒ Ja ☐ Nei

Hvis nei på alle spørsmålene over, anses tillatelse gitt tre uker etter at fullstendig søknad er mottatt i kommunen

Opplysninger gitt i søknaden eller vedlegg til søknaden vil bli registrert i matrikkelen.

Søknaden gjelder

Eiendom/ byggsted	Gnr.	Bnr.	Festnr.	Seksjonsnr.	Bygningsnr.	Bolignr.	Kommune
	28	30					SOGNE
Adresse	BODA - SØRVEST AV BODØYA				Postnr.	Poststed	
					4640	SOGNE	

Mindre tiltak til bebygd eiendom, pbl § 20-2 bokstav a) og SAK10 § 3-1

☐ Tilbygg < 50 m² ☐ Frittliggende bygning (ikke boligformål) < 70 m² ☐ Skilt/reklame (SAK10 § 3-1 d)

☐ Antennesystem (SAK10 § 3-1 e)

☐ Driftsbygning i landbruket med samlet bruksareal (BRA) mindre enn 1000 m², jf. pbl § 20-2 bokstav b) og SAK10 § 3-2

☐ Midlertidig bygning/konstruksjon/anlegg (som ikke skal plasseres for lengre tidsrom enn 2 år)

☐ Bruksendring (fra tilleggsdel til hoveddel innenfor en bruksenhet)

☐ Riving av tiltak som nevnt i SAK10 § 3-1

☒ Annet: LEVBEGG MED TAK PÅ EKISTERENDE BRUGGE

Planlagt bruk/formål: VÆRBESKYTTELSE

Arealdisponering

Sett kryss for gjeldende plan

Planstatus mv. ☒ Arealdel av kommuneplan ☐ Reguleringsplan ☐ Bebyggelsesplan

Navn på plan: FORSKRIFT OM OKSØY - RYVINGEN LANDSKAPVERNOMRÅDE

Areal	BYA eksisterende	BYA nytt	Sum BYA	BRA eksisterende	BRA nytt	Sum BRA	Tomteareal

Vis beregning av grad av utnyttning. Veiledning finnes på www.be.no eller kontakt kommunen

Grad av utnyttning: IKKE RELEVANT DA EIENDOMMEN ER ET SAMEIE DER SØKER EIER EN IDELL 1/6.

Plassering

Kan høyspent kraftlinje være i konflikt med tiltaket? ☐ Ja ☒ Nei

Hvis ja, må avklaring med berørt rettighetshaver være dokumentert

Kan vann og avløpsledninger være i konflikt med tiltaket? ☐ Ja ☒ Nei

Hvis ja, må avklaring med berørt rettighetshaver være dokumentert

Vedlegg nr. Q -

Avstand

Minste avstand til nabogrense		m
Minste avstand til annen bygning		m
Minste avstand til midten av vei		m

IKKE SÆRLIG RELEVANT DA EIENDOMMEN ER ET SAMEIE DER SØKER EIER EN IDELL 1/6.

Dette skal vises på situasjonsplanen

Krav til byggegrunn (pbl § 28-1)		
Flom (TEK10 § 7-2)	Skal byggverket plasseres i flomutsatt område? ☒ Nei ☐ Ja	Vedlegg nr.
Skred (TEK10 § 7-3)	Skal byggverket plasseres i skredutsatt område? ☒ Nei ☐ Ja	Vedlegg nr.
Andre natur- og miljøforhold (pbl § 28-1)	Foreligger det vesentlig ulempe som følge av natur- og miljøforhold? ☒ Nei ☐ Ja Dersom ja, beskriv kompensierende tiltak i vedlegg	Vedlegg nr.

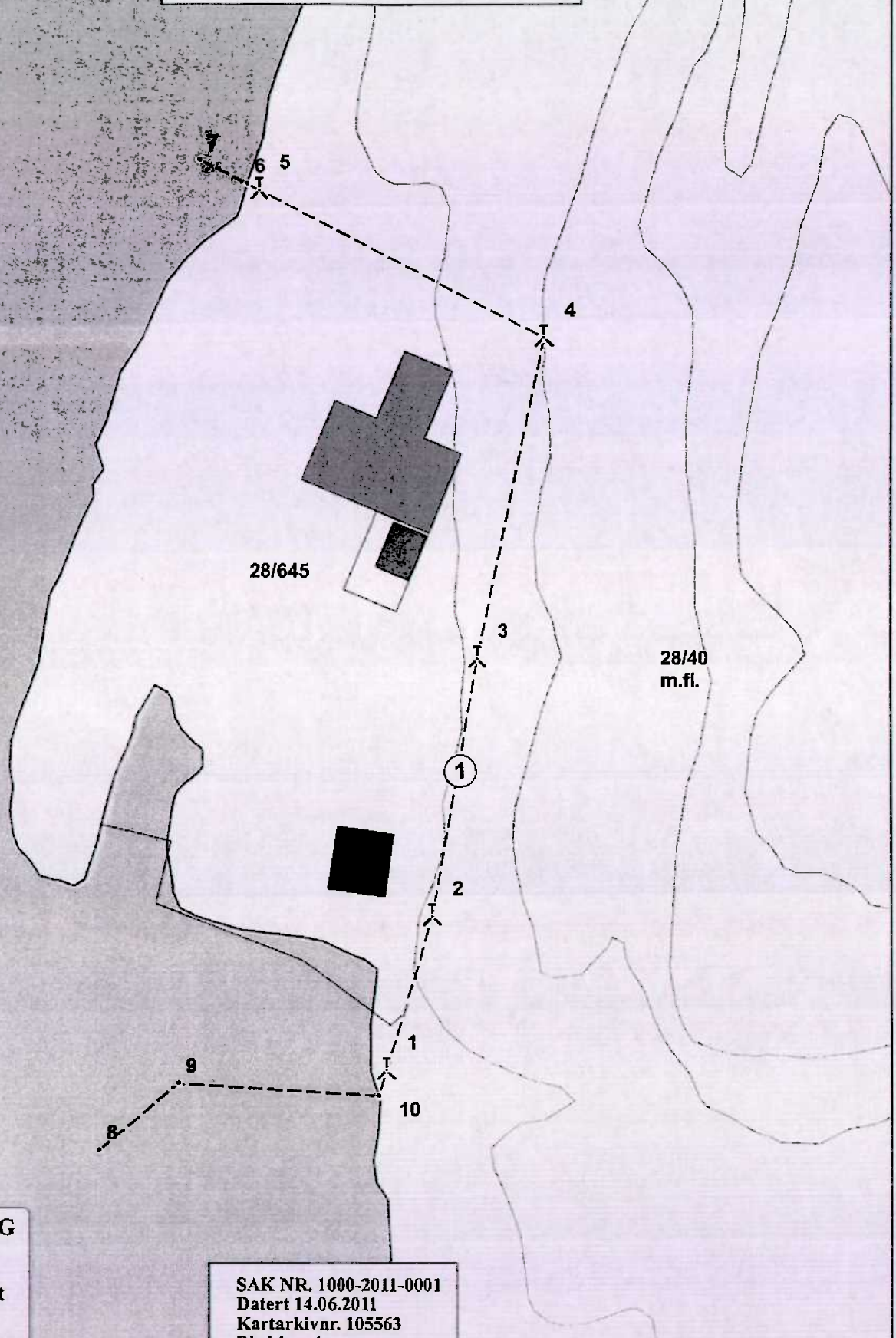
Tilknytning til veg og ledningsnett			
Adkomst vegloven §§ 40-43 pbl § 27-4	Gir tiltaket ny/endret adkomst ☐ Ja ☒ Nei	Tomta har adkomst til følgende veg som er opparbeidet og åpen for alminnelig ferdsel:	
		☐ Riksveg/fylkesveg	Er avkjøringstillatelse gitt? ☐ Ja ☐ Nei
		☐ Kommunal veg	Er avkjøringstillatelse gitt? ☐ Ja ☐ Nei
		☐ Privat veg	Er vegrett sikret ved tinglyst erklæring? ☐ Ja ☐ Nei
Overvann	Takvann/overvann føres til: ☐ Avløpssystem ☒ Terrang		
Feltene "Vannforsyning" og "Avløp" skal kun fylles ut dersom søknaden gjelder driftsbygning i landbruket eller midlertidige tiltak			
Vannforsyning pbl §§ 27-1, 27-3	Tilknytning i forhold til tomta		
	☐ Offentlig vannverk	☐ Privat vannverk*	* Beskriv
	☐ Annen privat vannforsyning, innlagt vann*		
	☐ Annen privat vannforsyning, ikke innlagt vann*		
	Dersom vanntilførsel forutsetter tilknytning til annen privat ledning eller krysser annens grunn, foreligger rettighet ved tinglyst erklæring?		☐ Ja ☐ Nei
Avløp pbl §§ 27-2, 27-3	Tilknytning i forhold til tomta		
	☐ Offentlig avløpsanlegg		
	☐ Privat avløpsanlegg	Skal det installeres vannkiosett?	☐ Ja ☐ Nei
		Foreligger utslippstillatelse?	☐ Ja ☐ Nei
	Dersom avløpsanlegg forutsetter tilknytning til annen privat ledning eller krysser annens grunn, foreligger rettighet ved tinglyst erklæring?		☐ Ja ☐ Nei
			Vedlegg nr. Q -

Vedlegg			
Beskrivelse av vedlegg	Gruppe	Nr. fra – til	Ikke relevant
Dispensasjonssøknader/innvilget dispensasjon	B	1 - 1	☐
Kvittering for nabovarsel/Opplysninger gitt i nabovarsel/nabomerknader/kommentarer til nabomerknader	C	1 - 1	☐
Situasjonsplan/avkjøringsplan	D	1 - 1	☐
Tegninger plan, snitt, fasade (eksisterende)	E	1 - 1	☐
Tegninger plan, snitt, fasade (ny)	E	1 - 1	☐
Uttalelse/vedtak fra annen myndighet SAK10, § 6-2	I	-	☐
Andre vedlegg	Q	-	☐

Erklæring og underskrift			
Tiltakshaver			
Tiltakshaver forplikter seg til å gjennomføre tiltaket iht. plan- og bygningsloven (pbl), byggt teknisk forskrift og gitt tillatelse.			
Navn	Telefon (dagtid)	Mobiltelefon	
ALV REPSTAD	48135012	48135012	
Adresse	Postnr.	Poststed	
AUGVIGHEIA 94	4640	SØGNE	
Dato	Underskrift	E-post	
3/7-14	Alv Repstad	alvre@online.no	
Gjentas med blokkbokstaver	Eventuelt organisasjonsnr.		
ALV REPSTAD			

MARNAR JORDSKIFTERETT
Jordskiftekart over
BODA
i Søgne kommune

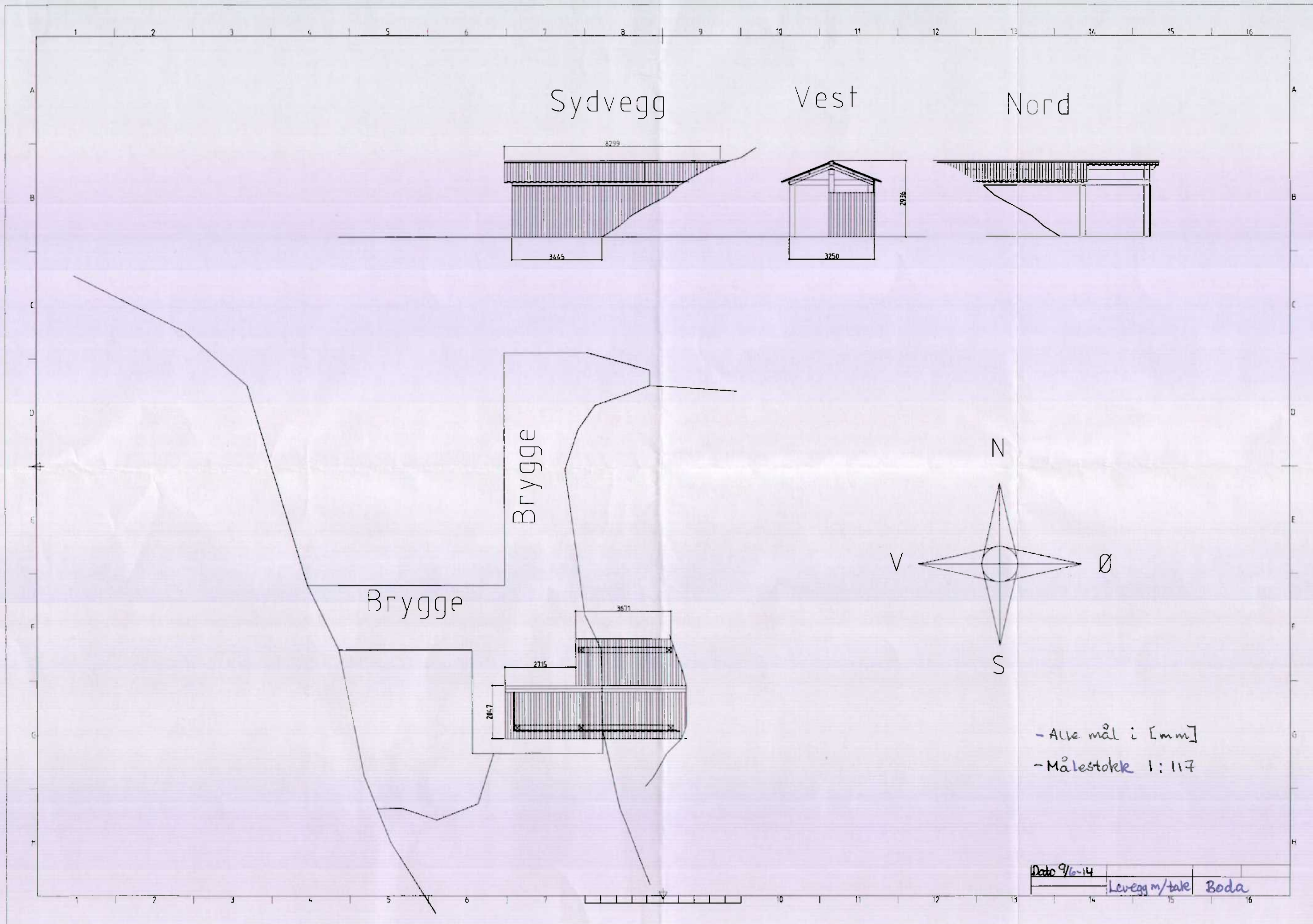

TEGNFORKLARING

- Bolt i fjell
 Umerka punkt
 Eiendomsgrense
2 Punktnummer
① Grensenummer

SAK NR. 1000-2011-0001
Datert 14.06.2011
Kartarkivnr. 105563
Blad I av I
Berørte gnr.: 28
Teknisk saksbehandler -
AVD. ING. Ragnar Larsen

ST 36/14 Eventuelt